UDDANNELSES MAGASINET

MARTS 2016

for unge med SÆRLIGE behov

ua.dk

REDAKTØRENS KOMMENTAR

Vi har alle sammen *glæde* af socialøkonomien

:: Af Christina Qvistgaard ::

Bedst som man troede, at regeringen havde glemt alt om de trængsler og den usikkerhed, de mange socialøkonomiske virksomheder rundt om i landet har levet med gennem længere tid, skete der pludselig noget.

En pressemeddelelse tikkede ind, der fortalte om lanceringen af et nyt tiltag med tungebrækkernavnet 'Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst'. Ikke et jordrystende fremskridt, men dog et initiativ.

"Jeg har store forventninger til Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst," erklærede erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsen inden den officielle lancering. "Danske virksomheder tager i dag samfundsansvar på mange niveauer, men vi kan blive endnu bedre til at skabe rammerne for, at vækst og samfundsansvar kan gå hånd i hånd."

At vi kan blive endnu bedre til at skabe gode rammer for de virksomheder, der løfter en så vigtig samfundsopgave, har han jo fuldstændig ret i. Om de rammer så bliver bedre af lige netop det her initiativ, er umiddelbart noget mere usikkert.

For der er INTET konkret. INGEN lovgivning. INGEN løfter. Allerførst burde man gøre muligheden for at fravige rimelighedskravet permanent. Der har igennem en periode været indført dispensation fra kravet, som indebærer, at der skal være mindst fem ansatte på ordinære vilkår for hver person, der er ansat med særlige bestemmelser. Men den dispensation udløber, og det betyder i bund og grund, at virksomhederne ikke aner, om de er købt eller solgt.

I de senere år er der piblet flere og flere socialøkonomiske virksomheder frem. Virksomheder, der er med til at sikre et værdigt liv eller en god start for grupper, der ellers ville kunne se frem til et liv på beskyttede værksteder eller uden beskæftigelse overhovedet. Som samfund har vi brug for de her virksomheder! Vi har brug for dem, fordi de rummer en kreativitet og en iværksætterglæde, fordi de ...

» LÆS MERE »

INDHOLD

Der er mere brug for soocialøkonomien end nogensinde før 3

Moderne virksomhed med middelalder-magi 4-5

Café Kaffegal råber vagt i gevær. 6-7

Solstråler til sjælen i smilets by 8

Det tager lang tid at være handicappet. 10-11

En god mulighed for en gymnasial uddannelse 12-13

"Jeg er simpelthen så glad" 14-15

En voksentilværelse med hjælp og støtte . . . 18-19

Nogle gange synes jeg, at jeg er blevet bærer af en usynlig 'burka' 20-21

EGU fortjener respekt. 22-23

Vi gør det, der skal til 24-25

STUS rolle og berettigelse i samfundet 26

En stemme i den sociale debat 28-29

Robotten NAO er den nye dreng i klassen . . 30-31

I konstant alarmtilstand 32

UDGIVER
Kim Ingwersen
Forlaget KSI A/S
Torvebyen 8, 1. tv.
DK-4600 Køge
Telefon: 56 27 64 44
www.ua.dk
www.facebook.com/udifremtiden

REDAKTION
Ansvarshavende redaktør:
Christina Qvistgaard
Telefon: 56 27 64 44
christina@ua.dk

ANNONCER
Telefon: 56 27 64 44
Email: heidi@ua.dk

UDDANNELSES MAGASINET

Ua.DK

Der er mere brug for social-økonomien end nogensinde før

Fremtiden for de socialøkonomiske virksomheder i Danmark er blevet en smule lysere. Det nye Dialogforum for Samfundsansvar og vækst skal fungere som et alternativ til det nedlagte Rådet for Socialøkonomiske Virksomheder og agere platform for regeringens beslutninger på området. Oprettelsen af Dialogforum glæder den tidligere formand for Rådet, Stine Bosse, der har afventet nyt siden slutningen af sidste år

:: *Af Christina Qvistgaard* ::
"Jeg har været lige så stort et spørgsmålstegn som alle andre, om fremtiden for de her virksomheder," siger erhvervskvinden. "Så det glæder mig, at der sker noget nu."

Da regeringen i slutningen af 2015, besluttede at nedlægge Rådet i kølvandet på lukningen af Vækstcenter for Socialøkonomiske Virksomheder, var det med erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsens løfte om, at nye tiltag var på vej.

"Jeg havde respekt for, at man nedlagde Rådet og sagde, at man havde en god idé," fortæller Stine Bosse. "Det stolede jeg på, og jeg stolede på, at man ikke skulle være bange for at tænke nyt. Nu håber jeg bare, at der kommer nogle konkrete tiltag på bordet og noget lovgivning, der giver mening for virksomhederne."

Stine Bosse henviser til forskellige endnu uafklarede spørgsmål, heriblandt, hvorfor man valgte at fjerne socialøkonomiske virksomheders mulighed for at fravige rimelighedskravet. Rimelighedskravet betyder, at der skal være mindst fem ansatte på ordinære vilkår for hver person, der er ansat med særlige bestemmelser. Der mangler bud på, hvordan man løser den problemstilling – og det ærgrer Stine Bosse, der mener, at tiden for en masse løs snak er forbi.

"Vi har mere brug for de socialøkonomiske virksomheder end nogensinde før," fastslår hun. "Både for dem, der kommer til Danmark og har svært ved at få arbejde, men også for de unge mennesker, der føler sig marginaliserede i forhold til de krav, der stilles på arbejdsmarkedet. Så jeg vil opfordre politikerne til virkelig at lytte til det nye Dialogforum. Der er blevet talt nok, nu mangler der handling og opbakning."

Stine Bosse fortsætter: "Hvis man kigger på strømningerne i hele Europa, så står vi med mange af de samme udfordringer. Mennesker som står udenfor. Uanset om de kommer fra andre lande, eller om det er vores egne borgere, så er marginalisering farligt. Vender vi ryggen til, står vi med en masse problemer i forhold til kriminalitet, for slet ikke at nævne i forhold til livskvalitet. Vi har et instrument, vi kan bruge. Det er for dumt at lade være."

Både menneskelige og økonomiske argumenter

Erhvervskvinden påpeger, at det ikke kun er menneskelige argumenter, der vejer tungt til fordel for de socialøkonomiske virksomheder – og en målrettet social indsats i det hele taget. Hun henviser til en uvildig rapport udarbejdet af COWI for det Centrale Handicapråd, der viser, at den rette indsats betyder en stor samfundsøkonomisk gevinst. Rapporten fra januar 2014 fastslår, at hvis det over en 10-årig periode lykkes at få bare en procent af personer med handicap flyttet fra førtidspension til fleksjob – giver det en samfundsøkonomisk gevinst på 3,3 milliarder kroner samt en gevinst på knap 1,6 milliarder i øgede indkomstskatter.

"Jeg er fuld af respekt for det hårde økonomiske argument, men selv det peger jo på, at det her er et værktøj, der betaler sig," understreger Stine Bosse og opfordrer både ansatte og virksomheder til at holde hovedet højt:

"De unge, som arbejder de her steder – og dem der står bag, de skal blive ved med at klø på. De skal blive ved med at tro på det. Og så skal store virksomheder, som fx Fakta og deres 'Klar til Start' projekt i den grad også fortsætte deres arbejde."

Plads til alle

Kritiske røster af socialøkonomien har argumenteret, at bl.a. frafaldet af rimelighedskravet, giver de små virksomheder uretfærdige konkurrencemæssige fordele og et urimeligt vækstgrundlag, men de argumenter giver Stine Bosse ikke meget for.

"Der er fint plads til, at de kan opstå og eksistere i vores samfund. Caféen på hjørnet kommer aldrig til at udkonkurrere Starbucks. Den café er mere lokal og kan benytte sig af arbejdskraft, der er lidt mere marginaliseret og som ikke passer ind andre steder – jeg kan ved gud ikke se, at det skulle være et konkurrenceproblem."

» ua.dk

Uddannelsesbogen for unge med særlige behov er med opdaterede informationer – samt oversigt over STU, produktionsskoler, erhvervsuddannelser og andre uddannelser. **Køb den på »ua.dk**

UDDANNELSES MAGASINET ua.DK

MODERNE VIRKSOMHED

Alrune, kvæsurt og kransburre lyder som navnene på noget, der mest af alt hører til i en middelalderheks' sorte gryde, men de er blot nogle af de urter man finder i Esrum Klosters historiske have.

For tusind år siden ville det have været kutte-klædte munke, der med hakker og skuffer stod bøjet over lægeplanterne. I dag er det blandt andet elever fra Kildens STU

:: Af Christina Qvistgaard ::
De 19 STU elever på den socialøkonomiske virksomhed Kilden bevæger sig hver dag rundt midt i historiens vingesus. Deres daglige arbejde relaterer sig alt sammen til det ældgamle Cistercienserkloster, der tårner sig op som en turistmagnet midt i Kongernes Nordsjælland.

På grøn linje, arbejder eleverne med vedligehold af klostrets og den dertil hørende møllegårds arealer og maskinpark. På Café Daniels Kilde, som Kilden forpagter, laver eleverne mad til sig selv og stedets ansatte og i sommersæsonen også turister og besøgende. Og så er der Klosterfabrikken, hvor der produceres øl, sennep og eddike, som sælges i klostrets butik.

På de unges præmisser

Rammerne er måske nok usædvanlige og unikke, men Kilden er en helt almindelig moderne virksomhed, hvor medarbejderne skal udvikle sig og skabe resultater, fortæller uddannelseschef Lene Lissau, der dog også understreger, at udviklingen sker på de unges præmisser.

"Vi er en rigtig arbejdsplads, og jeg mener, at man skal stille nogle krav til de unge," fastslår uddannelseschefen, der kommer fra en baggrund i erhvervslivet. "Jeg har en indbygget pædagog og jeg vil de unge, men jeg er også chef for en virksomhed i konstant udvikling. Mit mål er, at jeg vil uddanne de unge til at varetage et rigtigt job. De skal udvikle sig og så skal de videre. Det er godt for dem, og det er godt for samfundet."

Og noget tyder på, at kombinationen mellem pædagogik og virksomhedstænkning fungerer rigtig godt. Kildens elevtal er støt voksende og

AspIT
En skræddersyet IT-uddannelse for unge med autisme

Mange uddannelser har ikke det miljø, der gør, at du kan holde hverdagen ud. Det ved du. Og det ved vi. Derfor er AspIT noget helt andet. En IT-uddannelse med individualiserede mål, små klasser, ro og fred, stabilitet og tjek på tingene. Så har du Autisme Spektrum Forstyrrelse (ASF) og er vild med IT, er AspIT måske noget for dig?

Undervejs i det 3-årige uddannelsesforløb på én af landets 10 AspIT skoler kommer du i relevant faglig praktik i en IT virksomhed. Med udgangspunkt i dit talent og dine interesser får du dermed den blanding af teori og praksis, der gør, at erhvervslivet vil ansætte dig. Og det gør de. Faktisk er 80% af vores elever i beskæftigelse den dag, de får deres eksamensbevis.

Vil du være én af dem, så meld dig til infomøde nu – se hvor og hvornår på aspit.dk. Vi glæder os til at se dig.

Her finder du AspIT:
- Aalborg
- Skive
- Aarhus
- Vejle
- Esbjerg
- Aabenraa
- Odense
- Høje Taastrup
- Næstved
- Rønne

AspIT
fokuseret talent

www.aspit.dk • aspit@aspit.dk • Telefon 33 34 49 01

MED MIDDELALDER-MAGI

stedet har netop modtaget en tilsynsrapport med alle tommelfingre vendt opad.

Ikke iscenesat

Hvis Kilden får noget ud af at høre under klostrets beskyttende vinger, så får Esrum Kloster ligeså meget tilbage, mener Lene Lissau. De unge bliver ikke sat i scene som udfordrede, men indgår på lige fod med alle andre. Turister og besøgende skal ikke kunne se forskel på en STU elev, en ung i ressourceforløb eller en ganske almindelig medarbejder.

Lene Lissau fortæller: "Vi ser vores elever som hele mennesker og fokuserer ikke på deres udfordringer. Vi skal ikke lave dem om, men sørge for at finde en plads, der passer til dem. De er en helt uundværlig del af Esrum Kloster og er med til at give et gammelt sted liv og ånd."

At eleverne er en helt særlig del af klostret ses fx i klosterhaven. Her bliver der luget og skuffet, og de unge får en viden som er helt unik. De ved præcis hvilke urter, der kan spises, hvilke der er giftige og hvilke, der kan tænkes at kurere forskellige lidelser. Der bliver også tænkt i større projekter som rosenhaver og alleer.

Udvikling er nøgleordet

Og nye ideer og projekter er med Lene Lissau blevet en integreret del af Kilden. Man skal ikke hvile på laurbærrene, understreger uddannelseschefen, der har udvikling som et af sine nøgleord.

"Vi står aldrig stille," erklærer hun.

"Vi bliver ved med at udvikle os i forhold til kvalitet og læring. Vi vil fx gerne blive ved med at udvikle Klosterfabrikken, vi er blevet valgt til at være med i det sociale vækstprogram, og så arbejder vi på at få et bosted op og stå. Vi planlægger også en satellit, hvor vi kan skabe nogle helt andre læringsrammer."

Når STU-eleverne er flyvefærdige bliver de sendt afsted med manér. De skal have hue, afgangsbevis og dimissionsfest, forklarer Lene Lissau: "De skal have en fest, som de måske aldrig får igen og sendes afsted med værdighed. Deres bevis og anbefaling får de med i en mappe, der er blevet fyldt godt op, mens de har været her, men hvor der er blanke sider til deres fortsatte rejse og udvikling," siger hun.

STU – særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse

Marie Grubbe Skolen arbejder med bl.a. unge med personligheds – og udviklingsforstyrrelser, unge med diagnoser med udviklingshæmning.

Med udgangspunkt i den enkelte unges funktionsniveau tilbyder vi et helhedspædagogisk tilbud med bl.a.:

- **Neuropædagogisk retning**
- **Botræning**
- **Individuelle tilrettelagte interne og eksterne praktikker**
- **Efterskole ungdomsliv og netværk**
- **Studieture**

MARIE GRUBB E
ALSLEVVEJ 25
4850 STUBBEKØBIN G

www.mariegrubbeskolen.dk
mariegrubbe@guldborgsund.dk
Tlf. 5473 292 0

GULDBORGSUND
MARIE GRUBBE SKOLEN

Café Kaffegal rå

En café på Nørregade i Århus har påkaldt sig stor opmærks et konkret eksempel i en politisk debat, der kan have st

:: *Af Signe Hare* ::
"Er det konkurrenceforvridning, hvis socialøkonomiske virksomheder får dispensation og ansætter førtidspensionister med løntilskud?"

Det retoriske spørgsmål stillede Café Kaffegal på deres hjemmeside, efter Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering i december måned sendte en bekendtgørelse ud. I bekendtgørelsen blev der sat spørgsmålstegn ved de socialøkonomiske virksomheders hidtidige dispensation fra det såkaldte rimelighedskrav (se faktaboks).

Debatten, der i skrivende stund stadig ruller, fik Kaffegals bestyrer, Brian Sørensen, til at skrive et følelsesladet opslag på facebook. Her proklamerede han, at de 20 ansatte hos Kaffegal og søstercaféen ØKOgal, der alle er ansat på særlige vilkår, står til at blive opsagt, hvis den nye bekendtgørelse træder i kraft. Opslaget fik på kort tid knap 37.000 synes godt om-tilkendegivelser og 32.000 delinger.

Et mødested for byens borgere

Kaffegal er en 100 % økologisk café, der bl.a. har succes med at servere retro-retter, som man lavede dem i gamle dage. Caféens medarbejdere er alle folk, der har vanskeligt ved at begå sig på en almindelig arbejdsplads. Derfor vækker det undren hos caféens koordinatorer, at der bliver sat lighedstegn mellem vilkårene her og på det øvrige arbejdsmarked.

"Vi har meget svært ved at forstå, at det skulle være konkurrenceforvridende, for vores medarbejdere kan simpelthen ikke få job andre steder", siger Lise-Lotte Strand, der er rådgiver hos ChangeMakers, som står bag caféen. Ifølge hende er Kaffegal ikke alene med til at skabe arbejdsplader for psykisk sårbare, men også med til at afmystificere psykiske diagnoser for de mange gæster, der besøger den.

"Caféen har slået hul i mange fordomme om, hvad psykisk sårbare kan. Når medarbejderne er på arbejde, træder selvtilliden frem og diagnoserne i baggrunden", fortæller Lise-Lotte Strand om det, der startede som en god idé, men i dag er en succesfuld virksomhed. Endog så succesfuld, at caféen blev tildelt prisen som byens bedste af Århus-borgerne i 2015.

Her skuer man fremad

Skizofreni. Angst. ADHD. Medarbejderne hos Kaffegal står udenfor arbejdsmarkedet af mange forskellige årsager, og hos den socialøkonomiske café omfavner man hele spektret. Men når en ansat tager forklædet på og agerer som tjener, kok, vicevært eller noget fjerde, er det de sociale og faglige aspekter i arbejdet, der træder i fokus.

"Når vi ansætter folk er folks baggrund og nederlag sådan set ikke relevante. Vi møder dem her og nu og kigger fremad", siger Lise-Lotte Strand og tilføjer:

"Når det er sagt, er det selvfølgelig meget praktisk at vide, hvilken diagnose den enkelte har, så arbejdsdagen kan tilrettelægges bedst muligt. Men det er vigtigt at understrege, at Kaffegal ikke er et behandlingssted. Det er en arbejdsplads, der kan sikre optimale vilkår".

DET MUSISKE KOMPAGNI
ERHVERVSSKOLEN

STU OG REVALIDERING
NYHED
STU Autouddannelse
– forberedelse til Personvognsmontør

NYHED
KOMPAGNIETS BOTILBUD
åbner 1/3 2016

Se også vores mesterlæreuddannelser
Gastronomi, Lydteknik, Film og Medie, Ejendomsservice, Træfagene, Computerspiludvikling, Musik og Teater

www.edmk.dk

Tinnetgaard
Bo- & Erhvervsskole

Tinnetgaards faglinier:
- STU-uddannelse
- Landbrugsværksted, 70 ha
- Skov- og naturværksted, 50 ha
- Traktor- og metalværksted
- Bil- og scooterværksted
- Dyreværksted, 6 heste, egen ridehal
- Pedel- og tømrerværksted
- Køkken- og botræningsværksted
- Skole- og EDB-værksted
- Interne praktik- og skåneforløb
- Eksterne praktikforløb

På Tinnetgaard undervises og arbejdes der efter mesterlæreprincippet.

Der stilles en scooter til elevens rådighed, og ydes hjælp til erhvervelse af kørekort til traktor eller bil.

Tinnetgaards bomuligheder:
- Ungdomskollegium - trin I
- Nr. 29 - botilbud - trin II
- Vongegaard - botilbud - trin III
- Selvstændige lejligheder - trin IV

På Tinnetgaard er der egen ungdomsklub.

For mere information:

Tinnetgaard Bo- & Erhvervsskole
Hammervej 28
7173 Vonge
Tlf. 76709191
info@tinnetgaard.dk
www.tinnetgaard.dk
www.facebook.com/tinnetgaard

ber vagt i gevær

som i medierne de seneste måneder. Café Kaffegal er blevet tore konsekvenser for socialøkonomiske virksomheder.

ChangeMakers understreger, at organisationens personalepolitik og procedurer er særligt udviklet til en socialøkonomisk virksomhed med henblik på at integrere psykisk sårbare i beskæftigelse. Virksomhederne er ikke institutioner, der tilbyder behandling, men private virksomheder, der har integreret metoder til inklusion og faglig samt personlig rådgivning til medarbejderne.

Ifølge Lise-Lotte Strand er den største omvæltning for de ansatte, den kontakt der opstår til omverden, når de træder ind på arbejdsmarkedet. ChangeMakers lægger derfor stor vægt på, om den enkelte selv synes, han eller hun er parat til kontakten med andre mennesker, når de møder en potentiel ansat første gang. "Mange af vores medarbejdere har været meget isolerede og måske endda mistet kontakten til venner og familie. Det sociale aspekt er meget vigtigt, når de træder ind i arbejdslivet", siger hun.

Medarbejderne hos Kaffegal arbejder typisk mellem 2 og 12 timer om ugen. I øjeblikket er 20 personer ansat på caféen i Nørregade og i søstercaféen ØKOgal. Dertil kommer en lang række frivillige, studerende og samarbejdspartnere, der tilsammen gør caféen til udspring for et stort netværk.

FAKTA

Rimelighedskravet er udarbejdet for at sikre, at der i alle virksomheder er et rimeligt forhold mellem antallet af ansatte på ordinære vilkår og ansatte i løntilskud. Hensigten er, at forhindre private virksomheder i at udnytte muligheden for at ansætte billig arbejdskraft og dermed fortrænge medarbejdere ansat på almindelige vilkår.

Socialøkonomiske virksomheder har hidtil haft mulighed for at få dispensation for dette krav for at skabe flere jobmuligheder for udsatte borgere.

Forløb:

- Den 16. december 2015 offentliggør Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering "Bekendtgørelse om forsøg på beskæftigelsesområdet". Ifølge bekendtgørelsen ophører den mulighed for dispensation, der har givet socialøkonomiske virksomheder mulighed for at fravige rimelighedskravet
- Den 8. januar laver Brian Sørensen, som er bestyrer af Café Kaffegal, et opråb på sin private facebookside som svar på bekendtgørelsen. Opslaget går viralt og får på kort tid knap 37.000 synes godt om-tilkendegivelser og 32.000 delinger.
- Beskæftigelsesudvalget kalder den 3. februar 2016 beskæftigelsesminister Jørgen Neergard Larsen (V) i åbent samråd om socialøkonomiske virksomheder. Her udtrykte ministeren forståelse for problematikken og et ønske om en permanent løsning for socialøkonomiske virksomheder.
- Det er i øjeblikket arbejdsmarkedets parter, der skal blive enige om en løsning inden september. Lykkedes det ikke, er det ifølge ministeren hans hensigt at forlænge dispensationsordningen. Indtil da kan Café Kaffegal fortsætte driften som hidtil.
- Den 23. februar lancerede Erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsen Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst. Dialogforum skal understøtte virksomhedernes arbejde med at tage samfundsansvar og samtidig skabe den størst mulige vækst. Der er endnu ikke konkrete tiltag i forhold til lovgivning.

Ungdomsmiljø

Venner
Aktiviteter
Oplevelser
Faglig viden
Værkstedsfag
Socialt samvær

Masser af muligheder,
masser af udfordringer

sundhed og pædagogik
blomster og design
cykel og mekaniker
musik og producer
træ og håndværk
medie og event
grafisk design
film og tv
maler
foto

STU
BHP
Produktionshøjskole

Ballerup Herlev produktionshøjskole
tlf. 4477 3797 www.bhp-skole.dk

Ungdomshøjskolen
Søndbjerggård

En oplevelse for livet

Skolen er et tilbud til:
- Psykisk sårbare unge fra 18-30 år.
- Unge der er gået i stå i livet og med deres uddannelse.
- Unge med diagnoser indenfor det psykiatriske område herunder autismespektret, personligheds forstyrrelser, ADHD, GUA, NLD og skizofreni.

Vi kan tilbyde:
- Et unikt højskoleophold med udfordringer, succeser og fælles oplevelser.
- Støtte til at træde ind i voksenlivet
- STU.
- En anderkendende og ressource-fokuseret pædagogik med udgangspunkt i KRAP.
- En dagligdag fyldt med menings-fulde aktiviteter. Herunder motion, madlavning, natur oplevelser, kreativitet, undervisning og emnearbejde.
- Tre årlige studieture.
- Naturskønne omgivelser på Thyholm - tæt på Limfjorden.
- Nye elever modtages hele året.

Kontaktoplysninger:
Ungdomshøjskolen Søndbjerggård
Aggerholmvej 19, 7790 Thyholm
Telefon 97875011

www.soendbjerggaard.dk
kontor@soendbjerggard.dk
Facebook: Ungdomshøjskolen Søndbjerggård

Solstråler til sjælen i smilets by

Udefra ligner Soul Shine mange andre hippe vintagebutikker, men folkene bag kulisserne i den socialøkonomiske virksomhed er meget mere end medarbejdere i en tøjbutik. I Soul Shine er de kernen af virksomhedens identitet.

Louise

Connie

Maria

:: Af Signe Hare ::
Tøjet er sirligt ordnet efter farver. Der spilles rolig musik i baggrunden og ved et lille bord, kan man sætte sig i en lænestol og tage en pause fra de mange indtryk, man får af ved at slå døren op til sansemekkaet, som ligger i en baggård i Århus' latinerkvarter.

Vi er trådt ind i Soul Shine. En vintage tøjbutik og café, der fungerer som arbejdsplads for psykisk sårbare kvinder i omgivelser, der støtter deres faglige og personlige udvikling.

"Formålet med Soul Shine er at vække psykisk sårbares livslyst, engagement og nysgerrighed igen", fortæller kvinden bag initiativet, Kate Horslund Nielsen. Hun startede Soul Shine på baggrund af en uddannelse som designer og en karriere som kognitiv terapeut samt mange års erfaring med psykisk sårbares integration på arbejdsmarkedet. Men først og fremmest af en lyst til at hjælpe med metoder hun tror mere på end de krav, hun oplevede gruppen konstant bliver stillet overfor hos systemet.

Mennesker frem for alt

Kate ville skabe en arbejdsplads, hvor psykisk sårbare kan genfinde deres livsglæde, samtidig med at de bliver oprustet til et arbejdsliv. Hun kalder det en holistisk tilgang. En tilgang, hvor arbejdsopgaverne først og fremmest bliver fordelt efter hvad, der giver den enkelte gåpåmod og selvtillid.

"Jeg går ind for en anerkendende tilgang til psykisk sårbare, hvor målet er, at den enkelte skal opnå en følelse af at tro på sig selv", fortæller den entreprenante ildsjæl, der blandt andet har indrettet butikken så farver, lyde og lugte stimulerer sanserne på både kreativt og menneskeligt plan.

"En tøjbutik binder faglig og personlig udvikling sammen på en helt ny måde. Som psykisk sårbar ved man ofte ikke, hvem man er. Man har mistet sin identitet. Men med tøj er du ikke alene med til at genfinde din egen identitet – du er også med til at skabe identitet for andre mennesker", uddyber Kate Horslund Nielsen.

I øjeblikket arbejder syv personer i butikken i Latinerkvarteret. De fleste i et fleksjob mellem 5-10 timer om ugen. Dertil kommer omkring 10 frivillige, der hjælper med den daglige drift og støtter op om butikkens eksistens. Noget Kate i dén grad ser som en udfordring:

"Det kan være svært at få det til at hænge sammen, når ens forretningsplan er baseret på mennesker frem for kroner og ører. Denne her gruppe bliver virkelig overset, fordi de ikke fylder i gadebilledet, og vi kunne have mange flere ansatte, hvis der var hjælp at hente", konstaterer Kate, der dog indskyder: "Men Soul Shine bliver ved med at eksistere. Det er helt sikkert".

Louise, 38 år, tidligere pædagog
Jeg gik ned med stress og blev sygemeldt, da jeg arbejdede som pædagog. Jeg var ekstremt udmattet og lå i sengen i fire måneder, hvor jeg intet kunne foretage mig.

Jeg kom i et længere forløb hos kommunen, som ikke fungerede for mig. Forløbet var meget upersonligt, og enten var man sygemeldt eller raskmeldt. Der eksisterer ikke en mellemvej, og følte mig presset af systemet og af min sagsbehandler, som blandt andet ville have mig til at sætte varer op på hylderne i Netto.

Hos Soul Shine kan man komme ind og tage de opgaver, man kan overskue. I starten sorterede jeg tøj og nussede lidt hjørnerne, og efter nogle måneder lærte jeg at stå ved kassen. Jeg kan godt lide at snakke med kunderne, og stemningen i butikken er rigtig god. Jeg følte mig meget hurtigt godt tilpas – især fordi jeg kan tage tingene i et tempo, der passer mig.

Det betyder meget for mig at have noget meningsfyldt at stå op til. Det skaber en identitet, og jeg får udrettet noget. Jeg synes også, det giver en ekstra dimension at arbejde med genbrug og samtidig gøre noget godt for miljøet. Kollegaerne betyder også meget. Vi er en rigtig god støtte for hinanden, og det er dejligt, at man kan være der for andre.

Maria, 23 år, i STU-forløb hos Parat til Start
Det her er den bedste praktik, jeg har været i. Jeg bliver nemt stresset og mister overblikket, men her er det ok, at man tager tingene i sit eget tempo, og det gør ikke noget, at man spørger om alt. Det er faktisk den eneste praktik, jeg har nydt at være i.

Jeg laver lidt af det hele. Jeg hjælper i cafeens køkken og er med til at rydde op. Jeg er også med til at sortere og stryge tøjet. Jeg har altid haft angst for at servicere kunder, fordi jeg er bange for at lave fejl og har svært ved at regne. Men i går stod jeg for første gang bag kassen og betjente kunder. Det var aldrig sket for seks måneder siden, og det er jeg helt vildt stolt over.

Kate er god til at gå i dybden med ens problemer og rette jobbet ind efter det. Nu har jeg været her i 5-6 måneder. Det sker, at jeg er trist eller deprimeret, når jeg møder på arbejde, men jeg går stort set altid hjem glad. Kunderne er simpelthen så søde og fællesskabet er rigtig godt.

Connie, 45 år, tidligere butiksansat
Jeg er ansat i et fleksjob, fordi jeg lider af gigt og gik ned med stress i mit tidligere arbejde. Det bedste ved Soul Shine er den rummelighed og mangfoldighed, der er her. Alle falder lidt udenfor normen, men der er plads til os alle sammen. Mange af os har stødt på nogle af de samme problemer i livet, så der er et rigtig godt fællesskab, og vi bruger hinanden meget.

Kate er god til at få frem i den enkelte, hvad man selv synes, man er god til og få det til at spille sammen med de andre. Jeg er for eksempel super grundig, og det er en af mine stærke sider. Her er der ro til, at jeg kan finde mig selv og mine egne styrker, og det er ligegyldigt, hvor lang tid det tager at få tingene gjort.

Jeg synes, det er rigtig godt med nogle alternativer til dem, der ikke passer ind i mængden. Her bliver vi ikke bare proppet ned i nogen foruddefinerede kasser. Det er kasserne, der bliver tilpasset os.

klapjob.dk

Job til førtids-pensionister

Er du i gang med STU – og tænker på job?

KLAP
Job til førtidspensionister

Et projekt under Landsforeningen LEV

KLAP (kreativ langsigtet arbejdsplanlægning) er et projekt under Landsforeningen LEV, som laver job til mennesker med kognitive vanskeligheder, der får førtids-pension. Det vil sige job til mennesker, der for eksempel har udviklingshæmning, autisme, ADHD, spasticitet, epilepsi, muskelsvind, erhvervet hjerneskade eller anden form for handikap, der gør, at de har behov for støtte til at komme ind på det ordinære arbejdsmarked. KLAP har jobkonsulenter over hele landet, som står til rådighed med flere oplysninger. KLAP har lavet aftaler med mange virksomheder og organisationer, som har åbnet op for skånejob ansættelser.

Det tager lang tid

Efter to fredage i træk at have optrådt live blev Sarah stemt ud af X-Faktor. Hun konstaterede efterfølgende, at hun havde opnået det hun kom efter

I de sidste mange uger har DR's seere fredag efter fredag kunne følge X-Faktor deltagernes strabadser, når de forsøger at overbevise dommerne om deres talent.

En af dem er 30-årige Sarah Glerup, som har klaret ildprøven frem til liveshows. Sarah har dog lidt mere at kæmpe mod end bare sommerfugle i maven. Hun lider af muskelsvind og hendes X-Faktor deltagelse inkluderer derfor også både kørestol og respirator.

:: Af Christina Qvistgaard. Foto: Agnete Schlichtkrull ::

Sarah Glerup har travlt. Faktisk har hun et program, der tager pusten fra de fleste. Hun kan skrive satiretegner, folketingskandidat, medarbejder i Enhedslistens partikontor og aktiv i Københavns homoseksuelle miljø på CV'et og nu altså også X-Faktor – og nå ja, så trækker hun ikke vejret selv.

Imponerende ville de fleste nok tænke, men Sarah selv vil helst ikke fremstå som den arketypiske rollemodel eller fremhæves, som en kilde til inspiration.

"I må ikke skrive, at jeg gør det her for at vise, at handicappede kan, hvad de vil," slår Sarah fast, da Uddannelsesmagasinet møder hende i hjemmet på Frederiksberg. "For det er jo bare ikke sådan, at alle kan, hvad de vil. Jeg har en masse ressourcer – og det er ikke alle handicappede, der har de muligheder, jeg har haft."

Valgte at få respirator

Alligevel har Sarah haft en bagtanke med og et ønske om at sende en besked til andre ved at stille op i X-Faktor. For 2 år siden valgte Sarah

Det Gamle Mejeri

Ølufgårdsvej 11 • Vester Nebel • 6515 Esbjerg N
Bo- og Uddannelsessted • *Vi gør det teoretiske praktisk*

Vi modtager unge mennesker hele året!

Vi tilbyder STU-uddannelse til unge fra 16 år med særlige behov • Vi tilbyder både dagtilbud og boophold.

www.dgm.nu •dgm@dgm.nu • tlf. 75 16 93 94

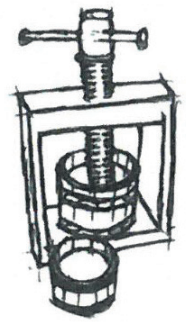

VÆRKSTEDER:
Smedeværksted
Træ og Montage Værksted
Det Grønne Værksted
Køkken værksted
Multiværksted

Bo/Skole/Job
– Det virkelige liv på hver sin måde –

Til unge over 18 med behov for en særlig indsats - på vej mod uddannelse eller beskæftigelse.

- Botræning (interne)
- Hjemmevejledning (eksterne)
- Udviklingsorienterede forløb målrettet uddannelse eller job
  o Virksomhedspraktikker
  o Skole

BO SKOLE JOB
Det virkelige liv på hver sin måde

Stavangervej 9
8600 Silkeborg
86 80 45 22
info@boskolejob.dk
www.boskolejob.dk

AT VÆRE HANDICAPPET

at få en respirator – en beslutning, der har vist sig at være den helt rigtige, men som på ingen måde var nem at træffe, fortæller hun.

"Jeg blev ked af det, da jeg fandt ud af, at det bar den vej, men alternativet var at have det rigtigt dårligt. Mit valg har betydet, at jeg fx kan stille op i X-Faktor, og det har betydet meget for min livskvalitet. Overvejelsen for mig lå i, at jeg ikke ville have den konstante påmindelse om, at jeg fejler noget," forklarer Sarah. "Nu da jeg har den og kan se, hvor meget mere jeg kan, ville jeg gerne vise, at man godt kan have et godt liv. Jeg håber, at jeg viser andre, at man godt kan bidrage til verden selvom man ikke kan trække vejret. Nej, jeg kommer aldrig til at give plus på den samfundsøkonomiske bundlinje, men man skal ikke gøre menneskers værdi op på den måde."

Prioriteringer

Når man taler med Sarah Glerup, kommer hendes handicap meget hurtigt til at fylde meget lidt. Og det er også sådan hun gerne vil leve sit liv. Med et handicap, der fylder mindst muligt. Men når man 24 timer i døgnet er afhængig af hjælpere og ikke bare lige kan springe i bad eller tage en løbetur, er der alligevel en naturlig grænse for, hvor meget man når.

"Muskelsvind tager tid – og jeg har ikke tid til at gøre alt det, jeg gerne vil, så det er faktisk dér, mit handicap begrænser mig mest. Det kan tage op til 3 timer at komme op og komme i seng, så når jeg vælger både at lave politik og X-Faktor, må jeg skære noget andet fra, som fx tid med mine venner," siger Sarah.

Fysiske rammer skal være i orden

Hvis Sarah skal nå bare lidt af det, hun gerne vil, er hun 100 procent afhængig af, at de ydre rammer er i orden. Stolen skal fungere, man skal kunne sove godt om natten og ikke mindst skal man have nogle hjælpere, hvor kemien passer.

At bruge tid på politik og sang i stedet for på kæreste og børn er et valg, Sarah Glerup har truffet. Og valg er faktisk et af de store temaer i hendes liv. At vælge til og vælge fra, at vælge at se muligheder i stedet for begrænsninger.

"Jeg har valgt at bruge tid på det, der er muligt og se muligheder fremfor forhindringer, men selvfølgelig har mit handicap betydet meget i forhold til mine valg. Det var fx bare ikke praktisk at blive læge," griner Sarah, der i stedet valgte at læse Film- og Medievidenskab. "Til gengæld skal man prøve nogle ting af og ikke være sin egen begrænsning."

Sarah råder unge i en lignende situation til at lade være med at fokusere på alt det, der ikke kan lade sig gøre og i stedet prøve sig selv af og finde en ny passion.

"Det er så nemt at stirre sig blind på det, der ikke er muligt. Men man skal heller ikke bare vælge det åbenlyse, fordi det er det nemmeste. Som handicappet har man lige så meget ret til at finde ud af, hvad man brænder for, som alle andre," fastslår hun.

For utålmodig til selvmedlidenhed

Hvad bringer fremtiden med sig for Sarah? Lige nu fylder X-Faktor meget, men i det øjeblik den udfordring er omme, kan man være helt sikker på, at Sarah finder et nyt projekt at kaste sig over. Og det selvom hendes sygdom formentlig kommer til at fylde gradvist mere og mere.

"Det er et vilkår ved muskelsvind, at man mister nogle færdigheder. Man bliver ked af det, når det sker, og det skal der også være plads til. Man må godt have ondt af sig selv, for det er da meganederen, at der er ting, man ikke længere kan. Heldigvis er jeg for utålmodigt et menneske til at sidde og have ondt at mig selv særlig længe," konstaterer Sarah.

Personlig udfoldelse, fælles glæde og faglig stolthed

STU og Glad Flex

Din uddannelse - din fremtid

Kontakt os gerne telefonisk på:
København 4049 9707 | Ringsted 4027 9111
Esbjerg 2712 5698 | Aabenraa 7463 3600

Vores afdelinger har forskellige faglinjer, så kig på **www.gladfagskole.dk** og se hvad vi kan tilbyde.
Følg os også på facebook og instagram

På STU'en kan du uddanne dig indenfor...
Teater, radio, dyrepasser, håndværker, gartner, animation, tv, køkken, design og pedel.

På Glad Flex kan du uddanne dig indenfor...
Videoproduktion, køkken og bygartneri.

Glæde og faglig motivation er i centrum på Glad Fagskole – derfor opfordrer vi til, at du starter med **en uges gratis praktik** så du kan se, om Glad Fagskole er noget for dig.

ALLE KAN NOGET glad fagskole

En god mulighed for en

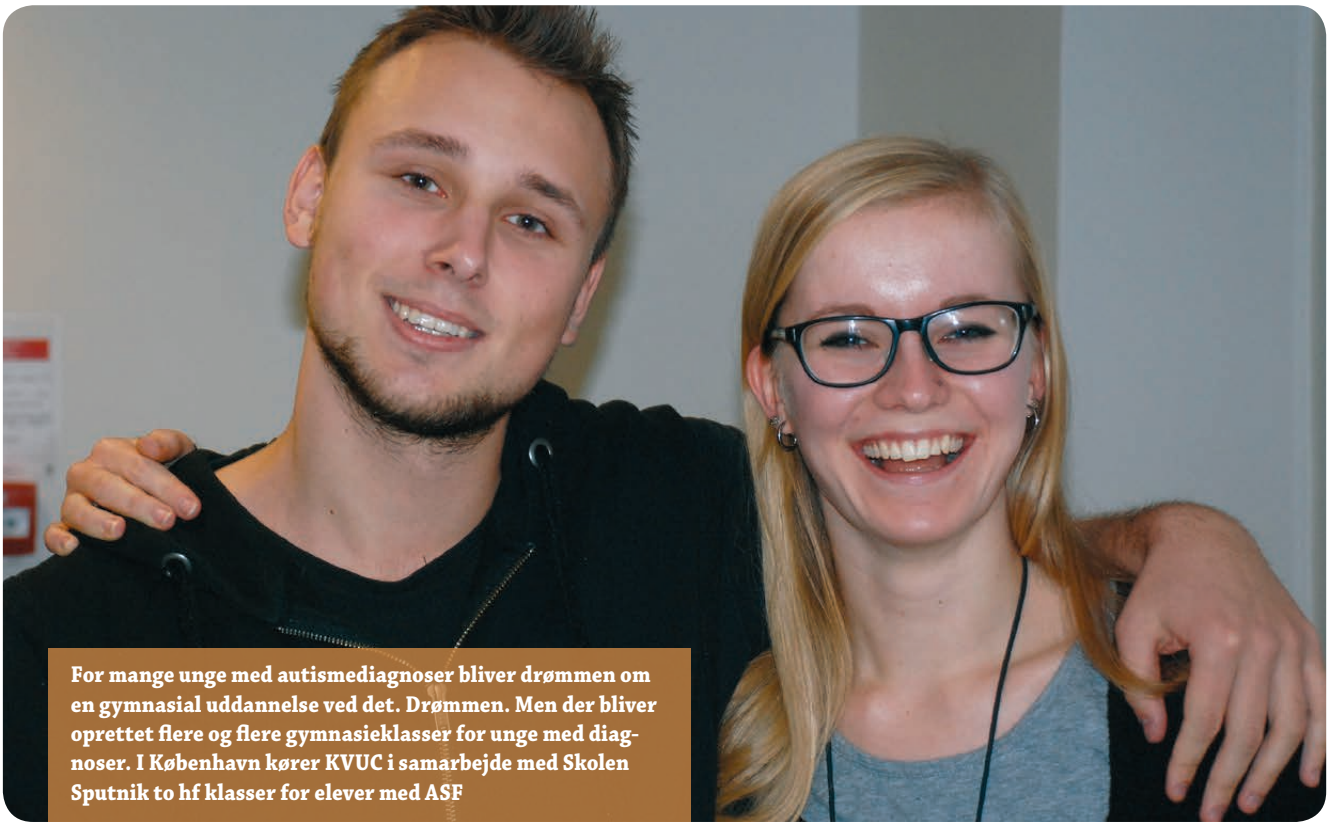

For mange unge med autismediagnoser bliver drømmen om en gymnasial uddannelse ved det. Drømmen. Men der bliver oprettet flere og flere gymnasieklasser for unge med diagnoser. I København kører KVUC i samarbejde med Skolen Sputnik to hf klasser for elever med ASF

STU CONZEPT
Erhvervsskole

- Tømrer uddannelse
- Murer uddannelse
- Maler uddannelse
- Skov- og gartner uddannelse
- Undervisning i dansk, matematik og engelsk
- Teknisktegning grundforløb
- Naturpleje/ skov uddannelse
- Praktik i Conzept Byg
- Conzept Bo Kollegielignende botilbud

Find os på facebook
www.facebook.com/conzep.torg

CONZEPT

Conzept Erhvervsskole STU
Roskildevej 185 ⌘ 3400 Hillerød
www.conzept.org
⌘ Ring til: Jesper Kaag tlf. 51 94 47 65

HANDELS-
SKOLENS STU
– Et særligt tilrettelagt uddannelsestilbud fra handelsskolen

Få en uddannelse inden for butik, handel, kontor og e-handel

LÆS MERE PÅ HS-STU.DK

SKIVE HANDELSSKOLE

TIETGEN
KOMPETENCECENTER
FOR FREMTIDEN

gymnasial uddannelse

:: Af Christina Qvistgaard ::

Gruppen af unge med særlige behov er lige så bred, som gruppen af alle andre unge. Også her findes der unge, der har forudsætningerne for at klare sig fint igennem en boglig uddannelse, og det har man taget konsekvensen af på HF-INklusion.

Man så et behov hos nogle unge, der havde kompetencerne til at gennemføre en ungdomsuddannelse, men som manglede hjælp til det sociale og personlige. Den gang den første klasse blev startet op, eksisterede der kun Høje Taastrup Gymnasiums aspergerklasse, fortæller STU- og HF-INklusionsleder Milan Mortensen.

"Man havde Høje Taastrup Gymnasium, som kørte en stx linje, men de stillede meget store krav. Vi ville gerne byde ind med et alternativ, så vi oprettede et praktikhold og købte nogle fag herinde," siger Milan Mortensen om baggrunden for HF-INklusion.

Tilbuddet er 3-årigt og eleverne har allerede fra dag 1 massiv mentorstøtte. Det fortsætter man med at have de første 2 år af uddannelsen, hvor mentorerne følger undervisningen og også har flere 1-1 samtaler med eleverne i løbet af ugen. På 2. år bliver der gradvist skruet ned for den personlige mentorkontakt og på det sidste år kører eleverne stort set solo og vælger sig ind på helt ordinære hold. Mentorerne følger dem dog stadig på afstand.

Redskaber og strategier

At mentorerne er til stede i klassen er en kæmpe fordel – både for eleverne, men også for underviserne, fortæller Milan Mortensen.

"Der foregår hele tiden et intenst samarbejde mellem mentorer og undervisere," uddyber han. "Underviserne kan ikke altid vide, om de trænger igennem til de unge, men det ved mentorerne. De kan altid se, om noget er ved at køre af sporet og fange det, inden det går galt. Mentorerne giver også underviserne indsigt i de redskaber og strategier, de unge bruger."

Et redskab eller en strategi kan fx være 'Tanketoget', forklarer Milan Mortensen:

"Vi har fx en mentor, som arbejder med en ung fyr, som har både angst og autisme og som får panikanfald. Ham giver vi nogle redskaber – det kan være vejrtrækningsøvelser. Han får også at vide, at han har mulighed for at stå af og på toget med sine tanker. De redskaber får underviserne også del i, så de har mulighed for at minde eleven om, hvad han skal gøre. Underviserne kommer til at kende eleverne på en helt anden måde."

HF-INklusion er en populær mulighed og selvom kravene for optagelse ikke er helt så stramme, som på andre lignende gymnasiale uddannelser, så er der dog nogle afgørende faktorer.

"Det vigtigste er, at man har noget selverkendelse," pointerer Milan Mortensen.
"De må gerne have noget kendskab til sig selv. Vi sammensætter hold, hvor vi matcher dem godt, og hvor de kan finde venner. Nogle vil jo rigtig gerne det sociale, men har haft dårlige oplevelser før. Andre kan ikke rigtig se, hvad de skal bruge det til, men det er jo altafgørende i en arbejdssituation."

En god fortælling

Mange af de unge, der bliver elever på HF-INklusion har negative oplevelser med sig i bagagen. Og tilbuddet skal både være med til at samle dem op rent fagligt, men også personligt.

"Mange af dem der kommer her har måske været igennem to år under dynen med en depression. Vi skal være med til at samle dem op. Vi skal arbejde med deres egen fortælling og vise dem, at der kan være andre fortællinger, end dem de har vænnet sig til. De kan godt lære noget, de kan godt få venner," siger Milan Mortensen.

CHRISTINA WIND, 20 ÅR, 1. ÅRSELEV

"Det er den eneste mulighed for at få en gymnasial uddannelse for mig. Jeg har en masse diagnoser. For mig er det helt fantastisk, fordi jeg her kan få hjælp og støtte. Ellers ville det være helt uoverskueligt for mig. De fleste af mine udfordringer ligger uden for timerne, hvor jeg ikke har nogen problemer med det faglige. Jeg kan have brug for hjælp til at overskue det med at lave lektier. Jeg har virkelig brug for mentorerne og det kan man ikke få på en normal hf.

Jeg vil gerne læse videre inden for noget med smykkedesign eller kunst – noget kreativt.

Hvis der er noget man gerne vil skal man gå efter det og ikke altid lytte til hvad folk siger, men finde ud af hvordan det kan lade sig gøre."

EMIL VEITNER 20 ÅR, 1. ÅRSELEV

"Jeg gik på Sputnik før og så fik jeg at vide, at det her var en mulighed. Jeg har autisme og det lød som noget jeg kunne overskue. Jeg ville bare gerne have en uddannelse for på sigt vil jeg gerne læse videre. Før i tiden har jeg ikke haft mange lektier for, men det har man her, så man bliver gjort klar til at læse videre.

Man skal gøre, hvad man har lyst til. Det her er et godt valg med mange muligheder.

For mig betød det også meget, at det her var en gymnasial uddannelse. Jeg drømmer ikke om at blive håndværker.

Jeg vil gerne bruge hovedet lidt mere."

”Jeg er simpelthen så glad”

James Conner er nærmest ved at boble over af begejstring, når man spørger ham, hvordan det går. For bare to år siden var den 18-årige STU elev ved at give helt op. Han var træt af det hele, overvægtig og havde hverken gennemført skole eller eksamener

:: Af Christina Qvistgaard ::

I dag stråler James af glæde. Han har smidt 17 kilo, scoret et 12-tal i sin engelsk eksamen og drømmer om en fremtid i flåden. Bare ét år på Tagaskolen på Nørrebro har fuldstændig ændret James syn på verden.

”Det har været supergodt,” fortæller James med et stort grin. ”Jeg har ikke været så glad i lang tid. Jeg var træt af skolen og det hele føltes forkert. Men da jeg kom her fik jeg hjælp til det hele. Jeg blev hjulpet til at træne – og jeg fik ansvar for mig selv.”

Netop det med at tage ansvar er en af grundstenene i tilgangen til de unge, fortæller skoleleder Espen Hjøllund. ”Det her er en arbejdsplads,” fastslår han. ”De skal møde til tiden og tage et personligt ansvar.”

Til gengæld får de unge respekt både for hvem de – og for deres drømme. En af Tagaskolens specialiteter er de gode praktikker. Espen Hjøllund vil uden at blinke garantere, at de studerende (som han kalder dem) får den praktik de drømmer mest om, eller noget der minder meget om det.

"Vi giver folk lov til at drømme store drømme, og vi forsøger at gøre de drømme muligt for dem, uanset om de drømmer om at arbejde i lufthavnen, arbejde med film eller blive mekaniker for BMW," fortæller han. "Vi finder altid den praktik folk vil have, eller en der ligner."

Benarbejde

Espen Hjøllunds tilgang til at skaffe praktikpladser indebærer en masse benarbejde, men den er effektiv. Han dukker simpelthen op på arbejdspladserne. Det er altid sværere at sige nej ansigt til ansigt, fastslår skolelederen.

"Jeg dukker bare op og fortæller om de unge. Mange siger nej med det samme, men når man taler om ham med de dårlige forudsætninger, der sad nede på bagerste række, dengang vi selv gik i skole, kan de ofte ikke stå for det alligevel," siger Espen Hjøllund og understreger, at Tagaskolen altid gør meget ud af at klæde praktikpladserne godt på til mødet med de unge.

Drømmen lever

I dag tør James godt drømme. Han vil aftjene sin værnepligt, søge ind i flåden og på sigt have den kernefamilien med kone og børn. Og den drøm virker slet ikke så fjern, som den har gjort.

"Jeg har et billede inde i mit hoved af et helt almindeligt liv med børn – og den mulighed bliver større og større hver dag, så jeg er simpelthen så glad," fortæller han.

James tilskriver gerne meget af sin succes til den behandling, han får på Tagaskolen. Han fremhæver den personlige kontakt til lærerne og den frihed under ansvar, der udøves på stedet.

Fra vugge til grav

Tagaskolen favner forskellige diagnoser – både Asperger og ADHD, hvilket giver skolen en broget befolkning. Noget Espen Hjøllund ser som en klar fordel for de unge – på sigt bliver livet nemmere for dem, mener han:

"Mange steder bliver man holdt i en verden for folk med særlige behov fra vugge til grav. Man starter måske i en ADHD klasse, hvor man går hele vejen til 9. klasse, og så ryger man over i et andet specialtilbud, som også kan være et ADHD tilbud, og når man en dag skal ud i den virkelig verden, har man siddet i en ADHD verden hele sit. Går det ikke galt er man virkelig dygtig," siger skolelederen.

På STU Akademiet er der plads til, at man skiller sig ud. Her får unge med aspergers, autisme og lignende diagnoser muligheden for at udnytte deres potentiale og skabe en fremtid.

Forløbet bliver 100% individuelt tilrettelagt for eleverne med praktik, arbejde og studietid

Kigkurren 8C, 3 sal • 2300 København S • Tlf: 53 61 62 02 • stuakademiet@gmail.com • www.stu-akademiet.dk

2016

Ud i Fremtiden

– UDDANNELSESMESSE FOR UNGE MED SÆRLIGE BEHOV

Aarhus
ÅFS Centret
7. september
kl. 9-19

NY!

Aabenraa
Compass Congress Center
8. september
kl. 9-19

Vejle
DGI-Huset
14. september
kl. 9-19

Odense
Dalum Hallen
15. september
kl. 9-19

Roskilde
Roskilde Kongrescenter
21. & 22. september
kl. 9-19 & kl. 9-14

Se mere her: udifremtiden.dk
facebook.com/udifremtiden

Besøg Danmarks største
uddannelsesmesse
for unge med særlige behov
og bliv afklaret på DIN fremtid!

GRATIS ADGANG!

En voksentilværelse med hjælp og støtte

Overgangen til tilværelsen som selvstændig voksen med alt hvad det indebærer af udfordringer og glæder, kan være en udfordring for de fleste unge. Men for unge med autismespektrumforstyrrelser kan overgangen være endnu mere problematisk. På Kollegiet Vestergade i Ringe, får 20 unge hjælp og værktøjer til at klare fremtiden

:: Af Christina Qvistgaard ::

Lysten til at mure sig inde og trække sig tilbage fra alt og alle kan være en følelse, der overvælder mennesker med autismediagnoser. Det gælder også for de 20 unge, der bor på Kollegiet Vestergade.

Men når trangen til selskab melder sig igen findes det sociale liv lige uden for døren. I køkkenet eller på fællesarealerne og for flere af stedets beboere har det betydet en større glæde ved ungdomslivet.

"Jeg er gået fra at være indadvendt til at være udadvendt," fortæller 20-årige Stine Dransfeldt, som er i gang med sit tredje år på kollegiet. "Jeg er ofte med til at sætte ting i gang, og det kunne jeg ikke have forestillet mig på et

tidligere tidspunkt. Jeg føler mig hjemme her og har fundet min flok. Jeg er begyndt at opsøge andres selskab, og jeg nyder at have nogle at sparre med og hygge med."

Pligt og ansvar

Kollegiet Vestergade er et botilbud som man kan visiteres til i forbindelse med fx en STX uddannelse på Midtfyns Gymnasium, VUC eller Aspit.

Mange af stedets beboere har så godt af at bo sammen med andre, at de glemmer nogle af de karaktertræk, der ofte kendetegner unge med Asperger eller ASF, fortæller leder Tine Eeg:

"Det at være tvunget til at være sammen med andre, selvom man egentlig ikke har lyst gør tit, at de unge opdager nye og ukendte sider af sig selv. Mange af vores unge skal nærmest opmuntres til at være lidt 'uansvarlige' en gang imellem og mindes om at de er unge mennesker."

"Ja," supplerer Stine. "Der var fx en aften, hvor vi pludselig sad og snakkede til langt ud på natten – og det ligner slet ikke mig. For mig handler det meget om pligt og ansvar, og jeg skal virkelig lære at sige pyt med det engang imellem."

"Jeg har rykket mig"

Stines diagnose kom først til i 2011 efter, at en depression tvang hende til at droppe ud af gymnasiet. Drømmen om at læse videre og flytte til København var pludselig langt væk. Men efter en Asperger-diagnose og tre år i Midtfyns Gymnasiums Aspergerklasse er den drøm pludselig inden for rækkevidde igen. Og Stine kommer ikke til at udleve drømmen alene.

"Før når jeg tænkte på fremtiden, forestillede jeg mig alene i en lille lejlighed. Jeg har stadig brug for at trække mig, men jeg har rykket mig meget. Nu har jeg fundet mig en kæreste og har fået et socialt netværk – og ikke mindst har det rustet mig til min fremtid," fastslår gymnasieeleven.

Minder lidt om efterskole

For Mikkel Nørgaard kom værelset på Kollegiet Vestergade som en redningsplanke i allersidste øjeblik. Mikkel fik konstateret atypisk autisme tilbage i 2010 og kom derefter på specialefterskole. Da det blev tid til at vælge ungdomsuddannelse lå Aspergerklassen lige for – og det samme gjorde det at flytte ind på kollegiet i Ringe. Men myndighederne ville det anderledes, og det var tæt på at koste Mikkel dyrt:

"Jeg hørte om kollegiet, og det var nærliggende for mig at kombinere det med Aspergerklassen, for det mindede lidt om at gå på efterskole. Men kommunen udskød beslutningen til jeg fyldte 18, og da jeg så fyldte 18, fik jeg at vide, at det ikke kunne lade sig gøre. Vi ankede og beslutningen blev omgjort, men inden da havde jeg halvanden times transport hver vej, så det var med de allersidste krampetrækninger, at jeg ikke droppede ud – og så ved jeg simpelthen ikke, hvad der var sket med mig," forklarer 20-årige Mikkel, der går i 3. g. Mikkel fremhæver en tilværelse med faste rytmer og rutiner som et vigtigt led i sin uddannelse. Han har også fundet sig en kæreste og ser frem til en fremtid på bioanalytikeruddannelsen i Aarhus.

"Vi er begge to meget glade for rytmer og faste rutiner," lyder det samstemmende fra Mikkel og Stine. "Men vi er også nået til et punkt, hvor der gerne må ske noget nyt engang imellem." Det punkt var de to 3.g. elever formentlig ikke nået til endnu, hvis ikke det var for tilværelsen på Kollegiet i Vestergade.

Hjælp til alt

"Stedet her giver eleverne støtte i at øve sig på at komme ud i livet," fortæller pædagogisk medarbejder Katrine Mia Lynøe, som blandt andet er fast kontaktperson for Mikkel. "Det primære mål for os er, at de har fået lyst til at forlade os igen. Vi skal skabe nogle gode forudsætninger for fremtiden – og det gør vi bla. ved at skabe en stabilitet, men også ved at stille nogle krav."

Der er hjælp til det mest basale som faste spisetider, indkøb og madplan samt det økonomiske, og så er der også hjælp til at gennemleve de følelsesmæssige problemer man som ung med en diagnose kan løbe ind i.

"Det er ligesom en slags voksentilværelse," siger Stine og Mikkel. "Bare med støttehjul til at starte med."

AspIN

**Vi er ikke som de andre.
Det er du heller ikke.**

Kan du ikke finde startknappen?

- AspIN hjælper unge fra forsørgelse til uddannelse

AspIN

Kender du en ung, der fortjener udfordringer – så gi´ denne idé videre

Alle unge fortjener et meningsfuldt liv med uddannelse og job. Der er bare nogle unge som strander i forløbet og pludselig befinder sig på et sidespor med en hverdag på langs i stedet for i gang.

Uanset årsagen til et liv uden hverken job eller uddannelse, så er AspIN et godt sted at begynde.

Vi finder ud af, hvor startknappen sidder, undervisser og træner individuelt og får 80% af vores elever i videregående uddannelse. Det er en høj andel.

Hvis du er interesseret i at hører mere om AspIN, så kontakt os på aspin@aspin.dk.

AspIN er et individuelt tilrettelagt undervisnings- og udviklingsforløb, der gør unge med særlige udfordringer uddannelsesparate. Hele 80 % af eleverne optages på længerevarende uddannelser. AspIN er en del af AspIT – verdens første IT uddannelse for unge med fokuseret talent. Anerkendt som best practice STU uddannelse af EU, Unesco og EVA i Danmark. AspIN ligger i Vejle, og er en del af Campus Vejle.

Nogle gange synes jeg, at jeg er blevet

Nauja May Fleischers søn er infantil autist. Hun har været rasende på alt og alle. Hun har ikke haft tid til selv at absorbere og gennemleve den sorgproces, det også er at have et barn, der har det så svært.

:: Tekst og foto: Peter Christensen ::

"I begyndelsen af 2015 brækkede jeg helt ned og måtte have psykisk udrykning. Jeg kunne slet ikke genkende mig selv. På mange måder mister man tilliden til medarbejderne i systemets frontlinje, fordi man igen og igen møder modstand i stedet for den hjælp der helt indlysende er brug for. Jeg ved ikke, hvor selvkørende min søn nogensinde bliver. Han har f.eks. også brug for håndholdt og specialiseret handicapforståelse ud over den faglige læring, hvis han, så vidt muligt, skal kunne håndtere sit liv og begå sig både her og nu og på længere sigt," fortæller Nauja May Fleischer.

"Det kan være svært overhovedet at tale om problemerne i familien. Man er ekstremt udsat som forælder og stresset på grund af mangel på tilbud og den store omsorgsudfordring for ens barn. Som forældre bliver man derfor uhyre sårbar. Det kræver, at jeg tør at møder verden uden filter og sætter ord på og stædigt insisterer på at blive hørt og fortæller, hvor ekskluderende og ensomt det er for en mor, at ens søn kun har haft fire legeaftaler på 2 år. Det er rigtigt svært."

Et perfekthedskrav

"Jeg oplever, at der ligger et perfekthedskrav i kulturen, som vi ikke kan imødekomme. Med de vedvarende udfordringer vi har i familierne, bliver vi derfor bærere af hele samfundets skyggeside, hvor alt ikke er godt og perfekt. Vi forstyrrer billedet. Familierne bliver mere og mere isolerede, fordi udfordringerne fylder så meget. For mit vedkommende falder venner og veninder fra. Min søns udfordringer er jo det der fylder mit liv, og som jeg derfor taler meget om. Min familie er krakeleret og jeg er alene om opgaven. Meget af min familie er på Grønland. Jeg har måttet opgive at tage uddannelse, fordi jeg ikke har det mentale overskud til at gøre det," ridser hun situationen op.

Forholdene i familierne er uhyggelige. De er stressede og ofte bliver de svigtet af systemet.

Nyt BOTILBUD
Ny STU
Nyt linjefag!
Dyrelinje
Horisonten
20 min. syd for Køge
Alle faciliteter i overskueligt bymiljø og lige ved offentlig transport
Linjefag
Turisme
Medier
Kunst
Friluftsliv
Håndværk
Jord-til-bord
MÅLGRUPPE
Unge med gennemgribende udviklingsforstyrrelser og/eller andre læringsvanskeligheder
METODER
Praksislæring og mesterlære
WWW.HORISONTEN.DK

Hvor går den røde tråd i dit liv?

På Marjattas STU vægtes det individuelle og det sociale element lige højt i uddannelsen.

Når man er ung og skal finde sin plads i livet, er det vigtigt at focusere på at få afklaret
- hvem er jeg?
- hvad kan jeg selv
- hvad drømmer jeg om at nå i livet?
- hvad skal jeg have hjælp til?

På Marjattas STU får du udfordringer både til hoved, krop og sjæl.

På det individuelle udviklingsplan arbejder vi med:
- Motivationskort
- Sangkor (både sangterapi og fælleskor)
- Håndværk (træsløjd, filteteknikker, symaskinekørekort, elværktøj, pileflet, køre-kort til golfvogn, glas, smedning, design)

På det sociale udviklingsplan arbejder vi med:
- Årstidsfester
- Skuespil
- Studietur
- Virksomhedsbesøg
- Sport og bevægelse

Marjatta
Strandvejen 15 · 4733 Tappernøje
Tlf. 5596 5119 · marjatta@marjatta.dk
www.marjatta.dk
Marjatta

bærer af en usynlig "burka"

Familierne ender som socialt belastede familier, fordi kommunerne slet ikke har en indsats, der matcher de faktiske behov. Men også i mødet med andre forældre til normale børn går det ofte galt.

"Familierne møder alt for ofte en holdning om, at det er forældrenes opdragelse af børnene det er galt med. Det er uvidenhed. Det er så vigtigt, at man anerkender børnene, og dermed forældrene, og forstår at det ikke bare er et spørgsmål om "at tage sig sammen" for nogen af parterne. At man anerkender og bruger forældrenes oplevelser og erfaringer og ser det som en helhed," siger Nauja May Fleischer og fortsætter:

"Der mangler en specialiseret tidlig indsat med udgangspunkt i familiernes situation. Forældrene for enkeltinkluderede har store problemer med at få et netværk og dermed få andre forældre at dele erfaringer, oplevelser og frustrationer med og tage fælles initiativer. Det er rigtig svært, at have noget som helst overskud til at være sociale. Det er også en mental grænse, der bliver overskredet, når man konstant er en offentlig familie, som omverdenen hele tiden forholder sig til og har en mening om. "

En usynlig "burka"

"Nogle gange synes jeg, at jeg er blevet bærer af en usynlig 'burka' – sådan en man har hørt om men ikke set. Jeg kan give et eksempel som er gældende hverdagsvilkår for alle med udfordrede børn," siger hun og forklarer:

"I september i år kamplæste jeg mig gennem Aarhus Kommunes 18 værtsskolers offentlige intrasider ift. specialklasser. Det er dybt kritisabelt, at de fleste skoler mangler at synliggøre viden og information om de særlige rammer, der gør sig gældende for hverdagene i og omkring specialklasserne."

Et af de trælse eksempler Nauja Maj Fleischer nævner er hendes søns skole, hvor man ellers har en fin og velgennemtænkt offentlig videndeling for normalområdet, skolens generelle værdier og lignende, men uhyre kortfattet blot noterer, at der er specialklasser på skolen.

"Det skaber dels, en voldsomt unødvendig forskelsbehandling for om man som forældre føler sig velkommen/anerkendt på skolerne og dels skaber det yderligere pres på forældrene til børn i specialklasserne, da man også skal bruge ressourcer på at finde hoved og hale i specialklassernes struktur," fortsætter hun.

"Samtidig skabes der også en unødvendig stor kløft mellem "normalfamilierne" og "specialfamilierne", der igen kan genere negativ synergi på flere områder. I Aarhus Kommune har Holme Skole og Viby Skole til gengæld udmærket sig med de bedste offentlige intrasider, hvor hverdagene i og omkring specialklasserne afmystificeres.

Forældre skal ud på uddannelserne

"For mit eget vedkommende tror jeg ikke på, at jeg kan komme i et fuldtidsjob nu. Jeg er stadigvæk selv meget hudløs, fordi jeg hele tiden er i alarmberedskab og skal kompensere i forhold til min søn. Økonomisk er man hårdt udfordret, når man er på kontanthjælp. Der er ikke noget overskud. Vi har været så heldige, at vi af Autismeforeningen – ikke kommunen - fik bevilliget et ophold i julen på Slette Strand Feriecenter med betalt transport og ophold ellers ville det ikke være muligt," fortæller hun og slutter af med denne opfordring:

"Jeg vil gerne have os som forældre ud på socialrådgiveruddannelsen, læreruddannelsen, pædagoguddannelsen og måske også ergoterapeutuddannelsen og fortælle om udfordringerne i familierne fra forældrevinklen. Det vil give dem en indsigt, som er yderst værdifuld, når de senere skal ud og arbejde med børnene og forstå familiernes situation. Det vil næsten være som et 'missing link', der vil kunne bidrage til et mere ligeværdigt og helhedsorienteret samarbejde."

EGU FORTJENER

For nogle unge er en erhvervsuddannelse med boglige krav bare ikke en mulighed. Og for dem er den 100 procent arbejdsmarkedsfokuserede erhvervsgrunduddannelse EGU en fantastisk chance for alligevel at få bevis på deres færdigheder

:: Af Christina Qvistgaard ::
EGU har alle muligheder for at fungere som en redningskrans for elever, der står på vippen til at falde helt ud af uddannelsessystemet, forklarer Sanne Krøyer, EGU vejleder på Produktionsskolen MultiCenter Syd i Nykøbing F, der samarbejder med elever og virksomheder omkring uddannelsen.

Mange unge vil gerne i gang med en EGU, men i Guldborgsund kommune har man valgt at lave et loft over antallet af elever, hvilket har resulteret i en venteliste. Og det er ærgerligt, fastslår vejlederen:

FAKTA OM EGU

Uddannelsen er en kompetencegivende og anerkendt uddannelse for unge, der har vanskeligt ved at finde fodfæste i uddannelsessystemet, og erfaringen viser at jo større identitet den unge får som arbejdstager - jo mindre fylder rollen som en unge med boglige udfordringer. Det er en uddannelse for unge med anlæg for arbejdsmarkedet.

”De unge vil rigtig gerne den her uddannelse. Og den er god, fordi den handler om at klargøre dem til arbejdsmarkedet og til selvforsørgelse,” siger Sanne Krøyer. ”Jeg har lige lavet status i forbindelse med en årsrapport, og den viser at 10 ud af 10 elever har gennemført, og er kommet enten videre i job som ufaglært eller går på skole, fx VUC. Så jeg så gerne, at der stod mere respekt omkring EGU fra politikernes side, for det synes jeg bestemt, den fortjener. Den medvirker til at skabe noget identitet og et værdigt liv for den enkelte.”

Praktiske opgaver

Forskellen på EGU og en almen erhvervsuddannelse er, at eleverne bliver taget væk fra skolebænken og sendt direkte ud på arbejdsmarkedet gennem en praktikaftale. De unge, som er mellem 15-30 år når de starter, skal altså ikke igennem kampe med det boglige, der kan ende i kedelige nederlag.

Her bliver eleverne i stedet mandsopdækket af en vejleder, der også yder assistance til arbejdsgiverne, og får fingrene direkte ned i de praktiske opgaver. Mange administrative opgaver bliver klaret, så både elever og arbejdsgiver kan koncentrere sig om kerneopgaven: at lære de unge noget fagligt. Og arbejdsgiverne er glade for EGU, fortæller Sanne Krøyer.

”Vi har arbejdsgivere som gerne vil uddanne deres egen arbejdskraft, og der er EGU rigtig god. Jeg har været i gang her i 5 år, og vi er nået så langt nu, at arbejdsgiverne selv ringer.”

Ikke i tvivl

En af de elever EGU uddannelsen har sat en krog i, er 23-årige Nicki Andersen. Nicki var med egne ord på vej, til at rode sig ud i noget mindre godt, da han fik tilbuddet om erhvervsgrunduddannelse. Så der blev ikke tøvet.

”Jeg tør slet ikke tænke på, hvad der kunne være sket, hvis jeg ikke havde fået tilbuddet om EGU,” erklærer Nicki. ”Jeg var begyndt at træde lidt ved siden af, og der var for mange ting som ikke passede sammen for mig. Så jeg var slet ikke i tvivl.”

Med hænderne skruet rigtig godt på og kriblende fødder, var Nicki en oplagt kandidat til en EGU. Han er ordblind, men har ellers alle forudsætninger for at kunne arbejde på lige fod med andre.

”Jeg var elev på produktionsskolen og var i gang med en masse praktisk tømrer-, maler- og snedkerarbejde, så det var oplagt at min EGU kom til at foregå her,” fortæller Nick, der officielt er tilknyttet produktionsskolens træværksted. ”Vi er i gang med at bygge ungdomsboliger, hvor vi laver alt fra bunden. Jeg er ikke i stand til at sidde stille, så det praktiske element er meget vigtigt for mig.”

En makker

EGU glimrer også ved at fjerne de unge fra et offentligt system, de ikke har det bedste forhold til. Som EGU elev får man arbejdsgiverbetalt løn og skoleydelse når man er i skole, og vejlederen bliver en makker, der står skulder ved skulder med eleverne. Og det har betydet meget for Nicki.

RESPEKT

”Jeg har aldrig fået så meget støtte, som jeg gør nu og på den rigtige måde. Det er første gang, jeg har kunnet bruge en vejleder til noget,” siger han med tydelig reference til Sanne Krøyer.

Nu drømmer Nicki om en fremtid, hvor han gennem praktisk arbejde kan hjælpe unge i samme situation, som han selv stod i for et par år siden.

”Jeg forstår jo mange af deres problemer,” uddyber han. ”Jeg føler, jeg har noget at bidrage med.”

SPECIALISTERNE
Passion for details

Specialisterne STU er primært for unge mennesker med en autismediagnose (ASF). Uddannelsen er individuelt tilrettelagt, og i det tre-årige forløb udvikler den unge sin selvindsigt og selvstændighed, sin evne til samarbejde samt at magte det uforudsigelige, og den unge afklarer sine mål for fremtiden.
Kontakt uddannelseschef
Claus Borgen Lindhardt
2055 4046
cbo@ specialisterne.com

www.specialisterne.dk

Ungdomsuddannelse
STU
Kalundborg

Vi gør os umage med at hjælpe dig til at få dine ønsker opfyldt
– vi tilbyder en masse kurser og praktikker

NYHED: International linje,
Grøn Linje (landbrugslinje)
ny stærk fagprofil i matematik

CSU-Kalundborg
Lundevej 34 · 4400 Kalundborg · tlf. 5955 0817
e-mail: ingse.rasmussen@kalundborg.dk
www.csukalundborg.dk (klik på STU-Voksenskolen og på Forside)

SPECIALCENTER SIGRID UNDSET

Med mere end 60 STU elever er Magleby Skolecenter i Skælskør en af Danmarks største STU skoler. Fordelen ved stordrift er, at man altid har ressourcer og muligheder til at indrette sig efter elevernes ønsker og behov, fortæller kommunikationsansvarlig Thomas Leer

Vi gør det, der skal til!

:: *Af Christina Qvistgaard* ::
En anerkendende omgangstone og et afsæt i de unges egne ressourcer, er omdrejningspunktet i den pædagogiske tilgang til eleverne på Magleby Skolecenter. Mange af eleverne lider af tilknytningsforstyrrelser, og kan ved første øjekast virke som skibe uden ror eller sejl. Men for langt de fleste, bliver den 3-årige STU på Magleby et vendepunkt.

Hovedfokus ligger på produktionsværkstederne, som enten fungerer som små socialøkonomiske virksomheder eller så tæt på som muligt. Der er i øjeblikket 18 forskellige produktioner, der tæller alt fra teater til grøn service og diverse håndværk. Og det er et fokus, der gavner eleverne.

"Vi oplever, at mange af de unge kan producere sig ud af deres situation," forklarer Thomas Leer. "De får opbygget deres selvtillid. Før har de haft mange nederlag, men nu oplever de, at de faktisk kan noget." Det kan fx være at hjælpe med istandsættelsen af et gammelt hus, hvor der skal laves bosted. Her skal et hold unge snart i gang med at kloakere sammen med deres lærer, som er faglært håndværker, hvilket i øvrigt gør sig gældende for en stor del af personalet på skolen.

Egen køreskole

Det kan også være at erhverve sig et kørekort. Thomas Leer uddyber: "Vi har lavet vores egen køreskole, så vi giver alle vores STU elever deres eget kørekort. Det får de af os af flere årsager. For det første øges deres erhvervschancer betydeligt, hvis de har kørekort, og så er der mange af dem, der ikke ville kunne tage kørekort på almindelige betingelser. Til gengæld oplever vi, at nogle elever, som har svært ved at blive motiveret, pludselig kan fokusere."

Man valgte simpelthen at ansætte en kørelærer og købe en specialindrettet bil – og resultatet er, at langt størstedelen af eleverne tager fra Magleby med kørekort.

Styrker til din fremtid!

Vi vender nederlag til styrker.

Vi skaber udvikling - både fagligt, personligt og socialt.

Har du lyst til at:
- Møde nye mennesker
- Få bedre selvværd
- Rode med biler
- Arbejde med træ
- Blive dygtig i et køkken
- Ride, fiske, gå på jagt, dyrke sport...
- Tage på studieture
- Få gratis kørekort
- Og lære en masse samtidig...

Springbrættet
STU · AFKLARING · PROJEKTSKOLE

Bavsøvej 25 · 9632 Møldrup · **www.springbrættet-stu.dk**
Tlf.: 40 42 26 05 · e-mail: info@sb-stu.dk

- Efterskole
- STU: 3-årig Ungdomsuddannelse
- Kollegie

Autisme Center Vestsjælland

Autisme Center Vestsjælland
Rosenkildevej 85, 4200 Slagelse
Telefon 58 50 27 09
e-mail: acv@slagelse.dk
www.a-c-v.dk
Mød os på www.facebook.com

Det handler om at indrette sig efter de unges ønsker fremfor, at eleverne skal passe ind i nogle af de kasser, der allerede findes, fortæller souschef Christa Jørgensen.

"Vi gør det, der skal til. Og vi går endnu videre, hvis det er nødvendigt. Og så er vores ansatte alle sammen ildsjæle som brænder, ikke kun for de unge, men også for noget andet. Den kombination giver god energi," forklarer hun. "Vi har fx en lærer, der gerne ville lave en løbeklub, og nu suser hun rundt sammen med en flok elever uanset om det øser ned eller ej."

"Ja, vi indretter os efter de unge," samstemmer Thomas Leer. "Vi havde fx en ung, der ønskede sig at blive mekaniker, så vi lavede et autoværksted, der i dag fungerer som socialøkonomisk virksomhed, hvor de unge kan komme i praktik."

I vækst

Magleby Skolecenter driver ikke kun STU, men har også intern skole og bo- og opholdstilbud. I øjeblikket er den yngste elev 12 år. Eleverne bliver visiteret til skolen i Skælskør fra alle landets kommuner.

"Mange af vores STU elever kommer her, fordi de har brug for et bosted. Det er godt 50 ud af vores i alt 85 elever, der bor på et af vores botilbud," fortæller Thomas Leer. "Vi er i vækst, fordi vi virkelig formår at rykke eleverne, så de bliver arbejdsparate, mens de er her."

STU og Opholdssted

- Et ophold med udvikling

- Praktikker i virksomheder
- PAS-vurdering
- Praktisk anvendelige kurser
- Mentorstøtte i praktikdelen
- Indflydelse på egen uddannelse
- Afgangseksamen i udvalgte fag
- Individuel læringstilgang

Kontakt:
Storskoven, Storskovvej 17,
5690 Tommerup
www.storskoven.com
Tlf. 5213 3134

Storskoven

Studentereksamen
for unge med
AUTISME / ASPERGERS SYNDROM

Paderup Gymnasium optager i foråret 2016 en ny årgang på den særlige gymnasielinje for unge med autisme / aspergers syndrom.
Der optages 12 elever i klassen.
Der er tale om et 3-årigt gymnasieforløb, som fører frem til en almen studentereksamen (stx).

Plads til den du er
– blik for den du kan blive!

Paderup GYMNASIUM
Apollovej 64 • 8960 Randers SØ • Tlf. 8641 6677
www.paderup-gym.dk

STU's ROLLE og BERETTIGELSE i samfundet

På vej mod 10 året for STU-uddannelsen.

:: Af Consentio v. Morten Overgaard-Larsen ::
I juni 2007 vedtog Folketinget enstemmigt STU-loven den 3-årig "Særligt Tilrettelagte Ungdomsuddannelse" til alle de unge op til 25 år, der af forskellige årsager ikke havde mulighed for at tage en ordinær ungdomsuddannelse. Disse unge fik dermed et retskrav på tre års uddannelse tilrettelagt efter deres individuelle behov og blev dermed juridisk ligestillet med andre unge i samfundet.

STU-foreningen Consentio har dykket lidt ned i historien for at finde årsagen til denne uddannelses opståen, og her førte trådene os tilbage til sydfyn, nærmere bestemt ASV-sydfyn i Svendborg. Vi aftalte et møde med Keld Hansen, tidligere forstander på ASV, og han fortalte om en periode i 90´erne, hvor de på ASV modtog flere og flere unge indenfor målgruppen under lov om specialundervisning for voksne. Det var særligt nogle af de "nye" målgrupper, som unge med emotionelle vanskeligheder, samt nye grupper indenfor autismeområdet. Forskellen på denne gruppe i forhold til deres oprindelige målgruppe var, udover den yngre gennemsnitsalder, at de ikke bare behøvede specialundervisning, men også, at undervisningen i højere grad skulle forankres i virkeligheden. Derfor oprettede de ungegrupper, et kollegie, en café der skulle drives af de unge, samt en erhvervsafdeling. Under overskrifterne "Bo, Arbejde & Fritid" skabte de en model for, hvad der senere skulle blive kimen til STU´en.

I Samarbejde med bl.a forstandere Leif Karlsson (ASV-Assens) og Jørgen Ditmann (ASV-Odense), begyndte arbejdet nu på at udbrede denne model på Fyn.

Ved Amtrådsvalget på Fyn i starten af 00´erne blev Tina Petersen (DF) valgt og efterfølgende udpeget til, at gå ind i bestyrelsen på ASV i Svendborg. Hun var, til at starte med, kritisk overfor dette specialundervisningstilbud, men efter at have set det med egne øjne, betydelig mere begejstret. Keld kom på det landsdækkende forstanderråd i kontakt med Jan Braskhøj (UiU), der viste interesse for, at gøre denne model landsdækkende og bad efterfølgende Tina Petersen arrangere et møde i DF med ønsket om, at få dette med på deres næste årsmøde.

Den daværende uddannelsesordfører for DF, Louise Frevert, var stærkt kritisk, men det lykkedes alligevel i 11 time, bl.a med hjælp fra deres nestor, at få dem til at se mulighederne i sådan et lovforslag. Nu begyndte det politiske arbejde for alvor, og endte ud med, at et af de sidste lovforslag vedtaget i 2007 blev den nye STU-lov.

Timingen var forrygende, og den var måske ikke blevet til noget senere, da finanskrisen, som bekendt, indtraf kort tid efter.

Det nærliggende spørgsmål er, hvorvidt denne uddannelse stadigvæk er berettiget i en tid, hvor presset på de offentlige ressourcer synes stadigt stigende. STU-foreningen Consentio er ikke i tvivl. Naturligvis er den berettiget og måske mere end nogensinde.

Vi mener, at STU'en giver den unge rum til tre års målrettet udvikling, samt til at få afklaret sine muligheder, hele tiden med spejling i samfundet. Den skal både give rum til mere eksistentielle dimensioner, som eksempelvis følelsen af at kunne noget, hvilket kan være central i successen i et fremtidigt liv, men også muligheden for, at kunne bidrage med noget til det omkringliggende samfund.

Ved at gøre dette, bliver uddannelsesmuligheden ikke bare en personlig og individuel succes for den enkelte elev, men til syvende og sidst, også en bæredygtig succes for samfundet.

Minister vil ændre HOLDNINGEN TIL ORDBLINDE

40 eksperter og praktikere på ordblindeområdet har holdt møde med Ellen Trane Nørby for at diskutere, hvordan de sikrer, at ordblinde får samme muligheder som andre. Arbejdet skal munde ud i et nyt ordblindeudspil i foråret

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling, Ellen Trane Nørby, har inviteret 40 eksperter og praktikere på ordblindeområdet ind til et møde i dag. Her vil de blandt andet diskutere, hvordan man ændrer opfattelsen af ordblinde, sikrer god undervisning af ordblinde med brug af de nyeste teknologier, og at lovgivningsmæssige barrierer fjernes, så ordblinde kan præstere på deres reelle niveau.

Mødet skal munde ud i et ordblindeudspil for børn, unge og voksne, som vil blive lanceret i løbet af foråret.

"Selv om der har været fokus på de ordblinde de senere år, er der stadig nogle, der fx i skolen eller på arbejdspladsen bliver mødt med opfattelsen af, at de bare skal tage sig sammen. Derudover bliver det nogle gange opfattet som snyd, når ordblinde bruger hjælpemidler til prøver. Den holdning skal vi have ændret. Jeg har derfor sat et udviklingsarbejde i gang, der skal sikre, at ordblinde møder anerkendelse af de udfordringer, de har, og får den hjælp, de har behov for," siger Ellen Trane Nørby.

For et år siden lancerede Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling en tværgående ordblindetest. Testen bidrager til, at alle børn, unge og voksne identificeres på samme grundlag – uafhængigt af, hvor i uddannelsessystemet de er, og hvor de bor. Kommunerne har taget godt imod testen, og 97 af landets kommuner bruger testen i dag.

Ministeren bemærker da også, at der på flere punkter inden for feltet er en positiv udvikling i gang. Særligt når det kommer til at identificere de ordblinde.

"Der er over de senere år sat fokus på ordblindeområdet, og vi har sammen med sektoren udarbejdet værktøjer, der er med til at sikre, at ordblinde får samme tilbud og muligheder landet over. Men vi skal videre – arbejdet er bestemt ikke i mål," siger Ellen Trane Nørby.

STUEN RØDOVRE
UDFORDRINGER · UDVIKLING · UNGDOMSLIV

ALLE UNGE MENNESKER HAR I DAG RET TIL EN UDDANNELSE

Måske ikke en ungdomsuddannelse i gængs forstand, men en ungdomsuddannelse, der skal særligt tilrettelægges. En uddannelse, hvor der lægges vægt på dine kompetencer, interesser og muligheder.

En STU – uddannelse er tilrettelagt for at gøre den unge klar til livet efter skolen. Vi skal sammen arbejde med at gøre dig klar til at være på egen hånd, klar til arbejde, videreuddannelse og et indholdsrigt voksenliv.

På STUen Rødovre tager vi voksenlivet, arbejdslivet og dine interesser direkte ind i vores undervisningslokaler. Vores undervisere har kernekompetencer i specialundervisning. Samtidig er vores personale dedikeret til at gå nye veje for at understøtte og forberede dig til et liv uden for skolen. Et liv med indhold og kompetencer, udfordringer og værdi. For den enkelte elev betyder det, at vi planlægger skræddersyede individuelle forløb på tværs af faggrænser.

Du er velkommen til at ringe eller skrive. Også hvis du bare er nysgerrig.

STUen Rødovre
Nyholms Allé 47
2610 Rødovre
Tlf: +45 36 37 90 68
Mail: cn20523@rk.dk
www.stuen.info

Erhvervsskolen tilbyder dig et STU-forløb, som du kan bruge til noget, og som er 100% tilpasset dig

- Gode kammerater
- Faglige udfordringer
- Praktik på virksomheder
- Alle skolefag
- Idræt og bevægelse
- PC, multimedie, musikstudie og foto
- Studietur
- Autoværksted, køkken og dyrepasning
- Fokus på brobygning til dit kommende arbejde eller videre uddannelse

KONTAKT
Erhvervsskolen 2011:
Thomas Vørnle, tv@dinstu.dk, tlf. 2071 3311
Erhvervsskolen 2011 Nord:
Kristian Pedersen, kp@dinstu.dk, tlf. 3115 6278
LÆS MERE på www.dinstu.dk
ELLER www.erhvervsskolen.info

Vi har afdelinger i Ballerup, Birkerød, Herlev, Helsingør, København, Vanløse og Tårnby samt på Frederiksberg og Amager.

Erhvervsskolen af 2011
på din måde - med vores hjælp

EN STEMME I DEN SOCIALE DEBAT

I mere end 100 år har Foreningen LIVSVÆRK kæmpet for at sikre udsatte børn og unge så gode vilkår som muligt. Mange slag er vundet, men et statustjek på situationen viser, at kampen langt fra er forbi

:: *Af Christina Qvistgaard* ::
"Der er alt for mange møgsager, og det er bare ikke ok," fastslår generalsekretær Ebbe W Lorenzen. Da LIVSVÆRK blev stiftet i 1898 – dengang med det knap så mundrette navn Kristelig Forening for offentligt tiltalte og straffede børns redning – var den største udfordring den brutale behandling af børn og unge, der havde vovet sig ind på en kriminel løbebane. I dag er udfordringerne knap så fysiske, til gengæld er debattonen hårdere end nogensinde. Og børnene og de unge kæmper stadig for at få bedre vilkår og anstændige muligheder i livet.

LIVSVÆRK fungerer som paraplyorganisation og har i dag mere end 20 socialpædagogiske dag og døgninstitutioner over hele landet og næsten lige så mange institutioner som tilkøber skræddersyede pakker inden for bl.a. HR eller økonomi. Men det vigtigste er, at institutionerne samlet set udgør et kraftfelt inden for deres område.

"Her fra hovedkontoret er vi er i tæt samarbejde med og i øjenhøjde med alle institutionerne. Den helt store værdi er at være en del af et stort netværk, hvor vi kan tilbyde samlingskraft og en mulighed for at trække på forskellige typer af kollegaer. De enkelte institutioner står aldrig alene, og vi ved jo at sammenhold gør stærk," understreger generalsekretæren.

Voldsomme meninger

Institutionernes mål er først og fremmest at forberede børnene i så høj grad som muligt til voksenlivet. Men at blive hørt i den sociale debat fylder mere og mere, fortæller Ebbe W Lorenzen. Man vil gerne trænge igennem med budskabet om ganske enkelt at være et ordentligt menneske.

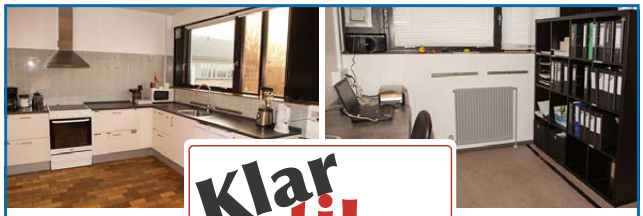

Klar til Start

Autismecenter Syd Aabenraa

Autismecenter Syd udbyder uddannelsen Klar til start i Aabenraa, Sønderborg, Tønder og Haderslev kommuner.

Uddannelsen retter sig aktuelt mod job i Fakta forretninger, men forventes snart målrettet mod også andre beskæftigelsesområder end dagligvareområdet. Klar til start kan indgå som en del af den "Særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse" (STU).

Autismecenter Syd udbyder videre STU, hvor vi med afsæt i den konkrete uddannelsesplan for dig - jeres datter / søn søger at kvalificere målrettet mod et så selvstændigt liv som muligt. Autismecenter Syd har et bredt samarbejde med forskellige praktiksteder i Aabenraa Kommune. Vi har således en vifte af praktiktilbud, der kan bringes i spil.

Formålet med STU er opkvalificering af personlige, sociale og faglige kompetencer.

Kom og hør nærmere i vores stand på uddannelsesmessen

Autismecenter Syd • Savværksvej 52 • 6230 Rødekro
tlf: 73 76 84 85 • www.autismecentersyd.dk

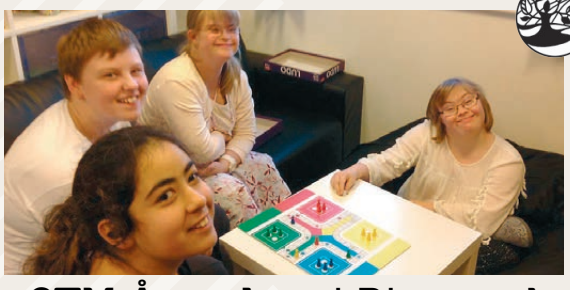

STU Åmarken i Ringsted
– bringer dig videre –

Et STU tilbud på Åmarken tager udgangspunkt i dine forudsætninger og ønsker. Formålet er at give dig personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt. Et STU tilbud forløber som udgangspunkt over en 3-årig periode.

På Åmarken er den bærende idé, at alle mennesker uanset handicap har noget de er gode til og at det altid er muligt at skabe indholdsrige muligheder sammen med dig, der fremmer dine kompetencer.

Vi tilbyder:

- Støtte til at klare dig selv
- Støtte til at etablere kontakt til andre
- Undervisning i almene dagligdags aktiviteter
- Spændende studieture til ind- og udland
- Et synligt STU tilbud i nærområdet

Se mere om os på: www.aadalskolen.dk

STU Åmarken • Eriksvej 2 • 4100 Ringsted

KONTAKT:
Leder, Flemming Nielsen, 41 99 41 00, mail: flem@ringsted.dk – eller pædagog og koordinator, Lykke Louise Mølgaard, 41 99 40 14, mail: 1344@ringsted.dk

"Vores opgave er også at være en stemme i den offentlige debat. Vi er uafhængige og meget tro mod vores egne værdier og mod vores menneskesyn. I dag er debatten præget af nogle meget voldsomme meninger både når det kommer til socialt udsatte og til flygtninge," siger han. "Vi tror på, at det er vigtigt at blive ved med at være ordentlige og anstændige mennesker. Vores traditionelle centrum er børn og vi vil gerne følge med de udfordringer, der præger samfundet. Lige nu er det fx debatten om flygtninge og flygtningebørn, der fylder rigtig meget og fremkalder nogle ekstreme holdninger."

Og det bliver ikke bare ved ordene. Der bliver handlet. Som uafhængig organisation kan LIVSVÆRK rykke hurtigt, når der er brug for hjælp. Fx har foreningen for nyligt indlogeret flygtninge i en villa på Frederiksberg, fordi behovet var der.

Inklusion eller eksklusion

En anden aktuel problemstilling, der optager sindene i LIVSVÆRK er inklusion. Inklusion som teoretisk begreb kan give god mening for nogle børn, understreger Ebbe W Lorenzen, men der er ikke arbejdet nok med problemstillingerne. I værste fald betyder inklusionen at værdifulde faglige miljøer går tabt – og det går ud over børnene.

"En del specialskoler må lukke, men nogle lykkes med at få gang i samarbejde med de lokale skoler og der kan vi hjælpe," forklarer generalsekretæren. "Vi indsamler hele tiden evidens på vores områder, og vi frygter, at inklusion for mange børn bliver til eksklusion. De har svært ved at danne relationer og i mange folkeskoler kræver det mere end en vis kompetence at begå sig socialt. Der er ingen tvivl om, at inklusion er kommet for at blive, men man er nød til at arbejde med begrebet. Alt for mange børn kommer til at lide nederlag. Vi håber, at det her er et eksempel på, at man med tiden indser, at tingene ikke fungerer."

Indtil da må Foreningen LIVSVÆRK fortsætte sin kamp, for at samle de unge der bliver tabt op, og i øvrigt kæmpe videre for at skabe en meningsfyldt fremtid for udsatte børn og unge.

Robotten NAO

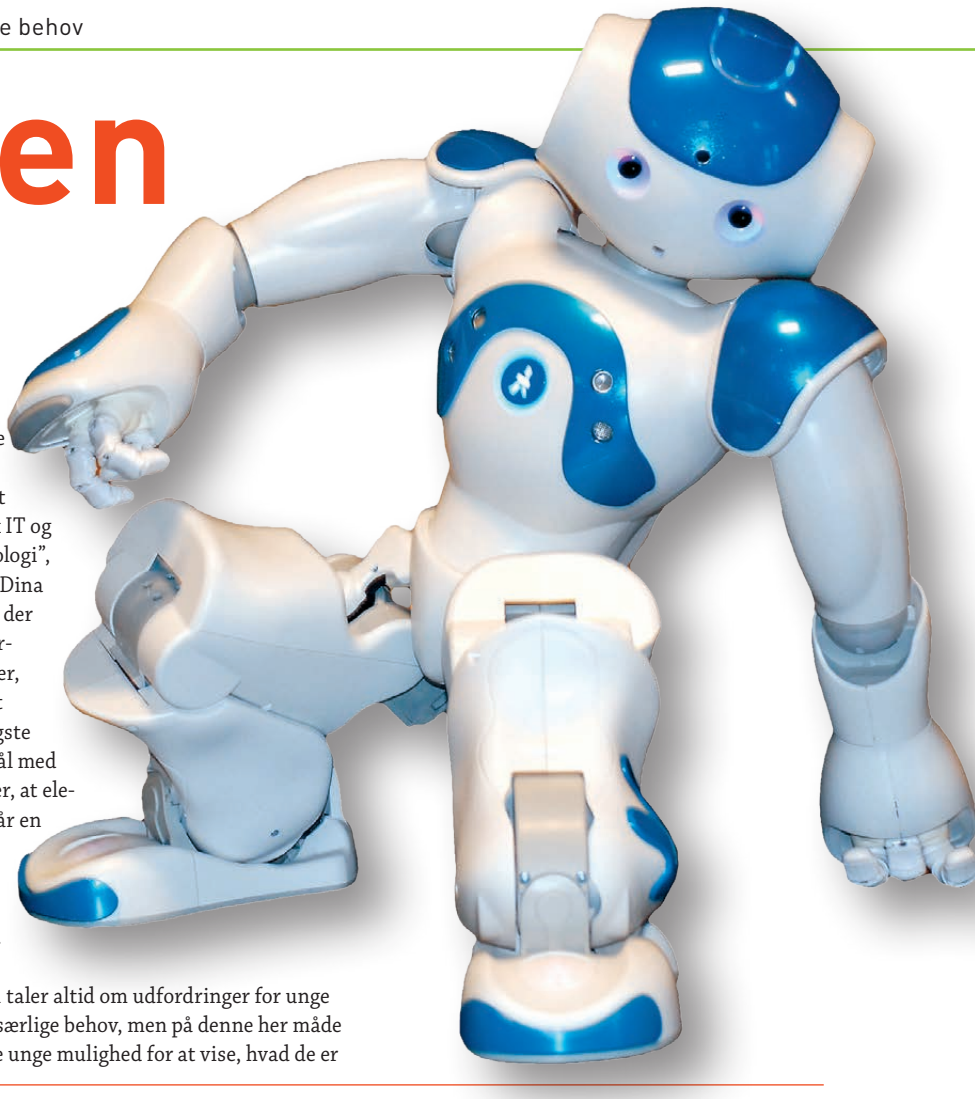

En hvid og blå robot står på et grønt klassebord. Vi er i fysiklokalet på Tune skole, og på stolen ved siden af sidder 16-årige Jonas, der i tre måneder har været robottens trofaste lærermester. Via en bærbar computer har Jonas bl.a. lært den 58 cm høje robot at gå, danse og snakke. Og det er bare nogle af de ting, den elektroniske klassekammerat er i stand til med den rette programmering.

Det ser sjovt ud, og det er det ifølge Jonas også. Men ifølge specialpædagogisk konsulent i Greve Kommune, Dina Berg Hauritz, kan Nao-robotter også være med til at forbedre de sociale og faglige kompetencer hos Jonas og andre børn og unge med autismespektrumforstyrrelser.

"Robottens vigtigste funktion er at bringe talent i spil. Til daglig bruger unge med autismespektrumforstyrrelser meget af deres energi på at aflæse andre, men det er ikke nødvendigt med en robot, og de kan i stedet fokusere på at anvende deres talent for fx IT og teknologi", siger Dina Berg, der understreger, at det vigtigste formål med Nao er, at eleven får en succesoplevelse.

"Man taler altid om udfordringer for unge med særlige behov, men på denne her måde får de unge mulighed for at vise, hvad de er

Tale Høre Syn

Tilbyder specialrådgivning, kompenserende undervisning samt udredning af behov for hjælpemidler til unge og voksne med vanskeligheder inden for tale, høre og syns området.

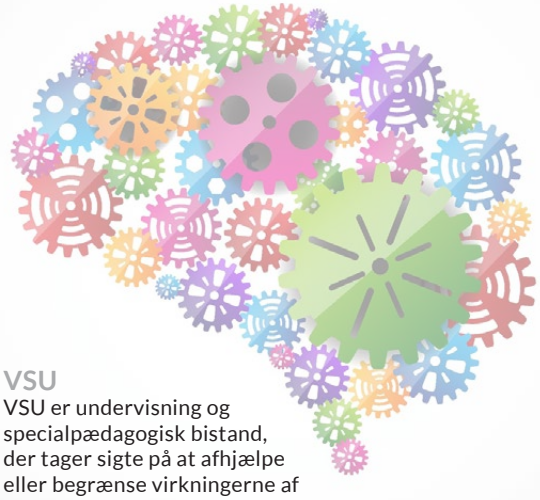

VSU
VSU er undervisning og specialpædagogisk bistand, der tager sigte på at afhjælpe eller begrænse virkningerne af fysiske eller psykiske handicap (kompenserende specialundervisning)

Hjernecenter Syd
Mads Clausenvej 130
6360 Tinglev
Tlf: 7376 8850
http://www.hjernecentersyd.dk

Hjernecenter Syd
& Tale · Høre · Syn

er den NYE DRENG I KLASSEN

gode til i stedet for. Det er jo en kæmpe motivationsfaktor!", fastslår Dina Berg Hauritz, der sammen med resten af Greve Kommune vandt Digitaliseringsprisen i 2015 for projektet med robotter i inklusionsarbejdet i folkeskolen.

Gør læring konkret

For Jonas er mødet med den godt halve meter læringsrobot en givtig oplevelse. Med Nao lærer han at arbejde systematisk og udvikler sine færdigheder inden for programmering. Det gør IT- og matematikundervisningen konkret, og det er en læringsform, der tager kegler hos den 19-årige folkeskoleelev.

"For mig er det rigtig vigtigt, at der er et resultat, og at man kan se resultatet med det samme. Det kan man med Nao, og samtidig er der mange forskellige metoder og tilgange til at nå frem til resultaterne", fortæller Jonas, og demonstrerer robottens færdigheder med en forudinstalleret tai-chi forestilling.

Ifølge Dina Berg fungerer kan den humanoide enhed også som et rigtig godt samtaleemne, fordi den tiltrækker sig de andre børns opmærksomhed, i skolegården, hvilket kan gøre det nemmere for unge med autismespektrumforstyrrelser at skabe sociale relationer.

"Folk er nysgerrige på, hvad Nao er en for en størrelse og samtidig kommer eleverne, der arbejder med robotteknologi, også foran på nogle punkter, så de kan hjælpe andre elever fagligt og dermed øge deres samarbejdsevner. Det giver altså selvtillid", konstaterer hun og bliver bekræftet af Jonas, der snart skal give robotten videre til den næste elev i Greve Kommune.

"De andre elever er jo nysgerrige på, hvad det er for noget, jeg laver i fysiklokalet", siger han. "Men den er faktisk ikke så svært at programmere. Bare man husker at følge manualen".

En Nao robot koster ca. 43.500 kroner. Alt robotten kræver, er en dedikeret elev til at programmere den, en dedikeret lærer, en internetforbindelse og trådløs computer.

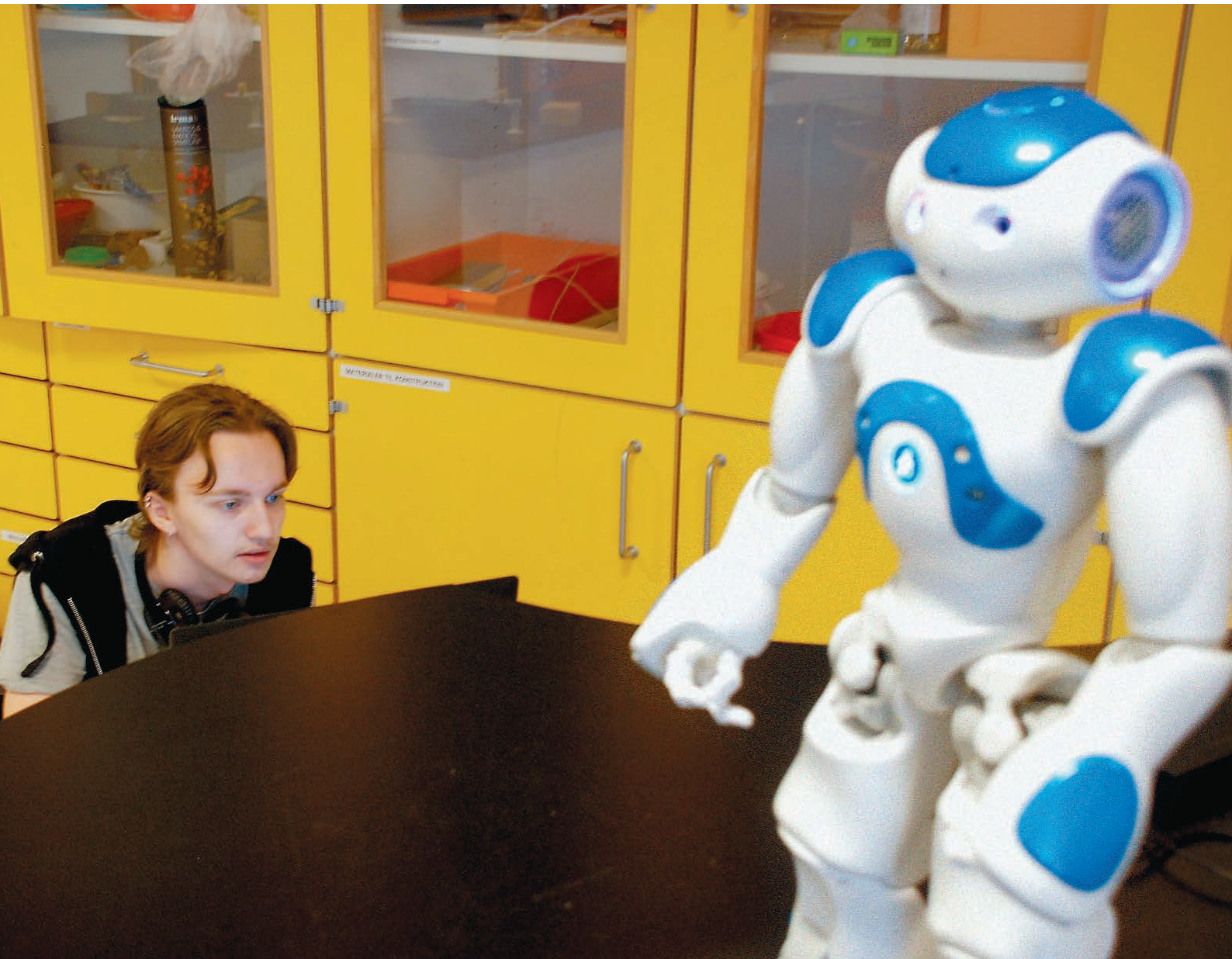

I konstant ALARMTILSTAND

Lene Bjørnstjerne er mor til en dreng med atypisk autisme. Hun er alene om opgaverne, og hun er langtidssygemeldt med stress. Hun stiller spørgsmålet: Hvordan kan det være økonomisk ansvarligt, at så mange forældre bliver sygemeldte og ryger på overførselsindkomst, fordi der ikke bliver taget hånd om dem og deres børn?

:: Tekst og foto: Peter Christensen ::
Social isolation, bebrejdelser fra omgivelserne, evig alarmtilstand, en økonomisk presset hverdag og en aldrig ophørende kamp for at blive hørt og forstået. Det fører til stress af den værste slags.

"Min søns far havde store psykiske problemer efter tsunamien og valgte at flytte fra os, og min omgangskreds skrumpede ind til en 1/3, da jeg blev alenemor. De øvrige forældre, i den forældregruppe jeg er i, har samme problem med en omgangskreds, der er svundet ind. Omgangskredsen magter ikke at forholde til sig til problemerne som diagnosen medfører, og det er jo det der fylder. Det er voldsomt at blive amputeret fra socialt liv, fordi ens barn har en svær diagnose, men sådan er det for mange," siger Lene Bjørnstjerne.

"Jeg føler mig også peget fingre af i dagligdagen – at min søn bare er uopdragen, fordi jeg er alenemor. Det er som at verden ikke vil erkende, at han har de problemer. "Jeg skal lære min søn verden at kende" er i stedet blevet til "lære verden min søn at kende," fortsætter Lene Bjørnstjerne.

Lene Bjørnstjerne er rystet over, hvor mange forældre der har stress, er sygemeldte eller udsat for skilsmisser, fordi presset bliver for stort.

"I vores gruppe af forældre er der et eksempel på en familie med 3 børn, der er splittet op på to adresser, fordi de ikke kan have alle børnene samlet. Jeg har konstateret PTSD, og der er andre eksempler end mig på forældre der er langtidssygemeldte med invaliderende stress. Det er stærke mennesker, der er gået ned, i nogle tilfælde er det tvivlsomt om de igen kan komme til at arbejde."

Overgangen til skolen særligt svær

Pædagogerne observerede problemer med Lenes søn i 5 års alderen uden at kunne sætte ord på. Skolepsykologen mente, at det omstillingsproblemer i forbindelse med mange uforberedte skift i løbet af en dag i legesituationer i samvær og generelt.

"Overgangen til børnehaveklasse til 1. klasse var særligt vanskelig, ind i en klasse med 28 børn med store armbevægelser og larmende og skramlende inventar, det var en større mundfuld end Lenes søn kunne kapere. Han fik koncentrationsbesvær, kunne ikke tage mod en fælles besked, blev motorisk urolig og trak sig. Han bed sine fingre til blods. Læreren havde svært ved at forstå og håndtere situationen."

Lige før sommerferien til 2. Klasse fik sønnen diagnosen atypisk autist.

"Han har ingen filtre og ser og hører alt. Han er ultra sensitiv i forhold til lys og støj. Det er blevet bedre, men han har brug for støtten fra en "voksen hånd i ryggen". Med læseskub og matematikskub blev det faglige bedre, og han rykkede hurtigt," forsætter Lene Bjørnstjerne.

Sygemelding

Op til jul blev det igen dårligere. Børnepsykiatrisk sygemeldte hendes søn med stress. Skolen fjernede den særlige støtte uden at fortælle det til forældrene, og læreren havde ikke den nødvendige empati og redskaberne til at kunne ikke håndtere ham. Problemerne var massive.

"Han kunne kun være i klassen i en time, så var hans hoved fyldt op. Den resterende del af tiden tilbragte han på gangen, og det kunne jeg som mor selvfølgelig ikke acceptere," understreger hun.

Lene truede med at tage ham ud af skolen, hvis de ikke gav ham den nødvendige støtte, og, efter at hun deltog på TV2 Østjylland i en udsendelse om inklusion, blev der med et åbnet mulighed for en miniklasse.

"Det var en succes fra dag 1. Han begyndte at få ro åbne sig og være glad. I 3.klasse blev der oprettet en specialklasse på skolen. "Fedt" tænker jeg, men det viser sig, at klassen er en blanding af autister og børn med ADHD. Jeg begriber ikke at man blander to så forskellige grupper af børn med diagnoser."
Situationen viser sig også hurtigt uholdbar. En af drengene er farlig for de andrebørn. Et barn er stærkt selvskadende, fordi klimaet i klassen er meget stressende og usikkert - hvem eksploderer nu i raseri? Hvem er nu sure?

"Mine grænser som mor blev nået, da min søn bliver jagtet med en saks og forsøgt kvalt, så han havde blodudtræk ved øjnene. Jeg er hele tiden i alarmtilstand," fortæller Lene Bjørnstrand.

"Børnene i klassen er stressede og traumatiserede på grund af sammensætningen. Børnene fungerer fint 2-2, men samlet går det helt galt. Hvis det havde været en arbejdsplads, havde det været en voksen, havde man for længst grebet ind.

Skolepsykologen og den pædagogiske leder sagde op i den første uge af sommerferien, fortæller Lene Bjørnstjerne videre. Efterfølgende viser det sig, at notaterne om klassen ikke er kørt ind i systemet, og alle erfaringer og al viden ikke eksisterer i systemet. Der er nu pædagogisk-psykologisk overvågning på klassens trivsel.

Hvordan det forsvarligt

"Det er en voldsom krise at være så usikker på det liv ens barn får. Man er gennem en lang sorgproces over de problemer ens barn har, og man vil gerne guide og støtte, så det bliver så almindeligt et voksenliv som muligt. Inklusion og lange skoledage er en umulighed for de her børn. De fungerer bedst om formiddagen, så er de fyldt op med indtryk. De har et helt andet styresystem i hovedet. Det er et stort pres at være alene om at håndtere det," forklarer Lene Bjørnstjerne.

Hun har svært ved at huske. Når hun har jeg læst 15 linjer i en bog har hun glemt dem igen. Hun har svært ved at sove. Og oven i kommer det økonomiske pres på grund af sygdom. Hun og hendes søn har reelt 2500 at leve for hver måned.

"Jeg har arbejdet som stewardesse gennem mange år og har ellers været psykisk meget stærk. Nu er jeg sygemeldt på 3. år. Man smuldrer selv psykisk i det her. Der skal være en forebyggende og støttende indsats fra starten til barnet og familien. Jeg har været på et 1-dags kursus i Psykiatrisk Hospital arrangeret af børnepsyk, hvor vi fik informationer om hvad autisme er, hvad man kan få af støtte og anden praktisk information. Det var godt, men det er alt. Man skal hele tiden være sin egen tovholder ellers sker der ikke noget. Gennem de sidste par år har jeg været i kontakt med 13 forskellige rådgivere, siger hun og slutter med et vigtigt spørgsmål:

"Hvordan kan det være menneskeligt forsvarligt både i forhold til børnene og familiernes liv og trivsel? Hvordan kan det være økonomisk ansvarligt at så mange bliver sygemeldte og ryger på overførselsindkomst, fordi der ikke bliver taget hånd om dem og deres børn? Der er tale om mennesker med ressourcer og stor arbejdsevne, som de mister undervejs.